

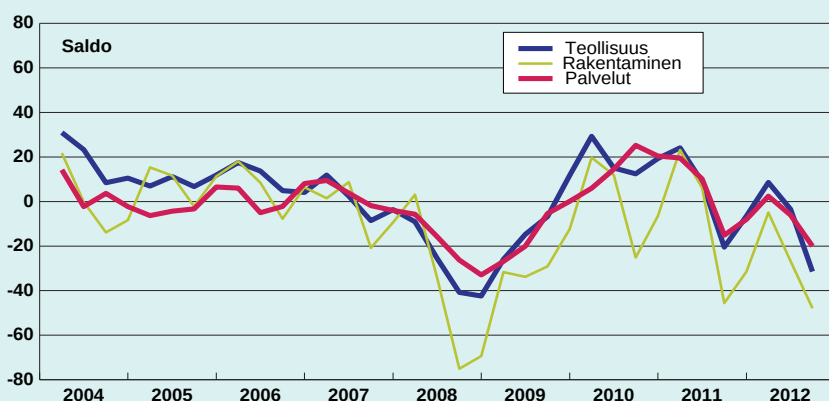
Suhdannebarometri

Marraskuu 2012

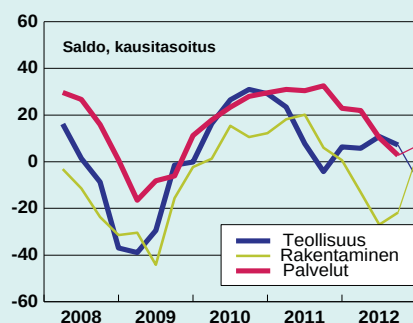
Suhdannebarometri

Marraskuu 2012

Suhdannenäkymät

Tuotanto/myynti, toteuma ja odotus

Suhdanteet marraskuussa 2012

- Suhdannekehitys kääntyi alkusyksyllä laskuun: tämänhetkinen tilanne jonkin verran alle keskimääräisen
- Näkymät synkentyneet merkittävästi – tilanne heikkenee erityisesti teollisuudessa ja rakentamisessa
- Teollisuuden tuotanto kääntyy laskuun ja palveluyritysten myynti kasvaa hyvin hitaasti
- Yritysten ja kuluttajien luottamus heikkenee Euroopassa: USA:n tilanne aavistuksen myönteisempi

EK:n lokakuussa 2012 tekemän tiedustelun mukaan Suomen elinkeinoelämän suhdanteet alkoivat pehmentyä kesällä ja alkusyksyllä. Vaikka odotukset olivat varovaiset, kehitys jäi osin niitäkin vaisummaksi. Tämänhetkistä suhdannetilannetta arvioidaan jonkin verran keskimääräistä heikommaksi kaikilla päätoimialoilla.

Teollisuudessa ja rakentamisessa uusia tilauksia saatiin aiempaa niukemmin. Tuotanto pysyi teollisuudessa vielä loivassa kasvussa – rakentamisessa se aleni jonkin verran.

Näkymät synkentyneet merkittävästi

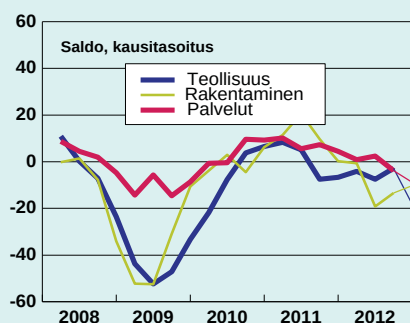
Suhdannenäkymät seuraavalle puolelle vuodelle ovat merkittävästi aiempaa heikommät. Suhdanteiden odotetaan heikkenevän tuntuvasti teollisuudessa ja rakentamisessa, ja myös palveluyritysten loiva suhdannelasku jyrkkenisi. Teollisuusyritysten tuotannon odotetaan kääntyvän loivaan laskuun, ja myös palveluissa myynnin kasvu jäisi varsin hitaaksi.

Teollisuuden suhdannenäkymät painuivat lokakuussa tehdyssä tiedustelussa tasolle -32 (heinäkuussa -3). Rakentamisessa suhdannenäkymien saldoluku laski lukemaan -48 (heinäkuussa -27). Palveluyritysten näkymät heikkenivät puolestaan lokakuussa saldolukuun -19 (heinäkuussa -6).

Henkilöstön kehitys oli vielä loppukesällä kohtalaista: henkilöstömäärät pysyivät lähes ennallaan teollisuudessa ja palveluissa, kun taas rakentamisessa ne laskivat vähän. Odotukset ovat sen sijaan heikentyneet selvästi. Loppuvuonna henkilöstön arvioidaan laskevan jonkin verran kaikilla toimialoilla.

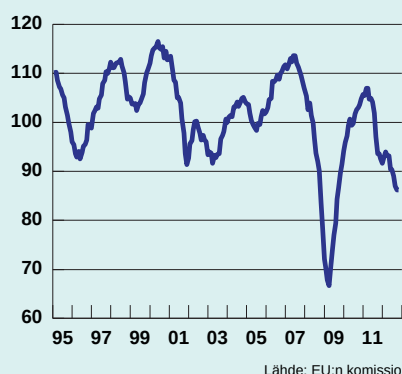
Teollisuuden kapasiteetin käyttöaste painui selvästi alle normaalin. Valmistustevarastot pysyivät lähellä keskimääräistä. Heikko kysyntä on selvästi yleisin toiminnan este, ja rakennusalan voimakas työvoimapula on lieventynyt selvästi.

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

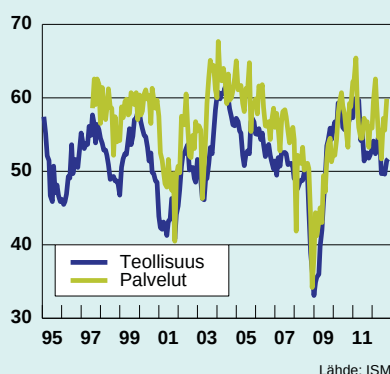

Koko elinkeinoelämän suhdannenäkymät ovat heikentyneet yleisesti. Suhdanteiden nähdään synkentyvän selvästi loppuvuonna ja ensi vuoden alkupuolella.

Talouden ilmapii-indikaattori, EU-maat

Ostopäälliköiden indeksi, USA

Euron dollarikurssi

Yritysten ja kuluttajien luottamus heikkenee EU-maissa

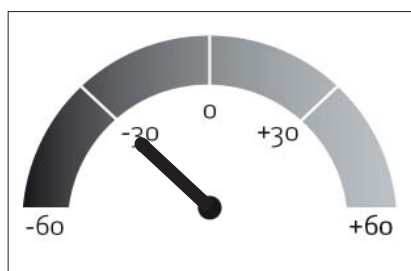
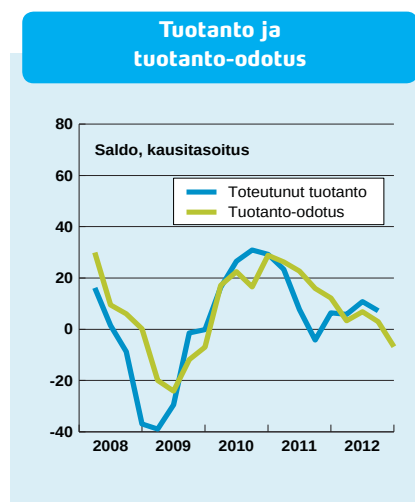
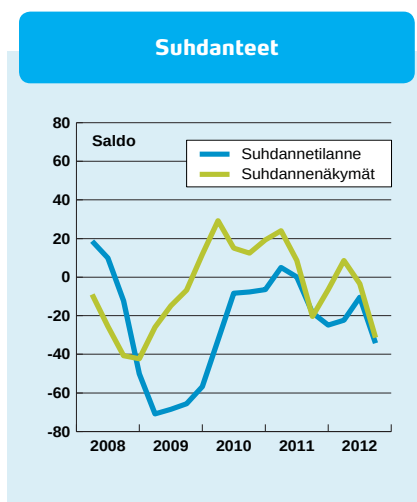
Maaialtalouden kasvuennusteita on alennettu jonkin verran, vaikka globaali talouskasvu onkin vielä kohtalaista. Kasvun painopiste on erittäin voimakkaasti kehittyvillä markkinoilla.

USA:n talous on vakavissa rakenteellisissa ongelmissa, mutta syksyn aikana on saatu varovaisen myönteisiä tietoja työ- ja asuntomarkkinoiden kehityksestä.

Euroopan talouskehitys on puolestaan synkentyntä koko ajan. Useat EU-maat ovat taantumassa, ja muissakin kasvu on hyvin hidasta. Sen sijaan Euroopan keskuspankin toimet ovat jonkin verran lieventäneet paineita valtiolainamarkkinoilla. Yritysten ja kuluttajien luottamus on Euroopassa jatkanut selvässä laskutrendissä syksyn aikana.

Teollisuus

- Suhdanteet alkoivat heikentyä loppukesällä melko yleisesti
- Uusien tilausten määrä kääntyi jo pieneen laskuun
- Suidannenäkymissä huomattava käänne alaspäin (saldoluku -32)
- Tuotanto supistuisi vähän loppuvuonna
- Henkilöstöodotukset ovat synkentyneet selvästi

Teollisuuden suhdannenäkymät

Suomalaisten teollisuusyritysten suhdanteet alkoivat heikentyä loppukesällä uudelleen alkuvuoden pienen elpymisen jälkeen. Tämänhetkistä tilannetta kuvataan jo melko yleisesti keskimääräistä heikommaksi.

Suhdannenäkymissä merkittävä käänne heikompaan

Suhdanneodotukset lähitulevaisuuteen ovat synkentyneet huomattavasti. Yleisen suhdannetilanteen arvioidaan heikkenevän selvästi vuoden lopulla ja ensi vuoden alkupuoliskolla.

Suhdannenäkymien saldoluku putosi lokakuussa tehdyssä Suhdannebarometrissa lukemaan -32 (heinäkuussa -3).

Suhdanteiden paranemiseen uskoi lokakuussa enää 2 % yrityksistä (heinäkuussa vielä 14 %). Tilanteen huononemista enteili puolestaan jo 34 % vastaajista (heinäkuussa 17 %).

Tuotanto kääntymässä loivaan laskuun

Teollisuuden vastaajayritysten tuotanto kehittyi alkusyksyllä vielä aiempien odotusten mukaisesti. Tuotantomäärät pysyivät hienoisessa kasvussa. Loppuvuoden aikana tuotannon nähdään kääntyvän loivaan laskuun. Ensi vuoden ensimmäisellä neljänneksellä tuotantomäärissä ei tapahtuisi muutoksia.

Kapasiteetin käyttöaste on heikentynyt nopeasti alle keskimääräisen tason. Nyt jo 50 prosentilla yrityksistä on ylikapasiteettia (heinäkuussa vain 27 %).

Tilaukset painunut alle keskimääräisen

Teollisuusyritysten saamien uusien tilausten määrä kääntyi loivaan laskuun kolmannella neljänneksellä. Tilaukset on heikentynyt jonkin verran alle normaalitason. Uusien tilausten määrän ennustetaan vähenevän hieman myös viimeisellä neljänneksellä.

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2010				2011				2012			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	19	35	29	22	28	16	-8	0	12	20	-1	
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	35	19	25	15	37	18	8	-9	22	4	-12	
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	60	69	71	72	75	72	63	57	65	73	50	
Tilaukanta normaaliin verrattuna	-30	-9	-8	-14	-2	-11	-21	-29	-13	-7	-25	
Vientitilaukanta normaaliin verrattuna	-31	-12	-13	-16	-2	-10	-21	-35	-20	-14	-27	
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	-11	-6	-4	0	5	3	8	3	1	11	3	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-19	2	1	-1	12	15	-11	-13	1	3	-8	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	-11	-1	-7	4	13	1	-22	-23	0	-14	-28	
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	11	34	22	40	36	23	0	-9	-1	-8	25	
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	19	20	19	26	33	23	2	22	15	4	-19	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	50	47	44	37	35	38	43	47	40	50	59	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	2	3	4	4	4	6	4	3	7	6	3	
puute kapasiteetista	7	14	7	3	7	5	5	3	1	6	5	
riittämätön kysyntä	38	29	30	30	22	27	35	40	33	37	48	
muu este	5	2	5	2	2	2	1	4	1	2	3	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-32	-9	-7	-7	6	1	-19	-24	-23	-10	-34	
Suhdannenäkömät lähitulevaisuuteen	29	16	12	19	24	9	-20	-6	9	-3	-32	

Valmistuotevarastot ovat pysyneet lähellä normaalitasoa.

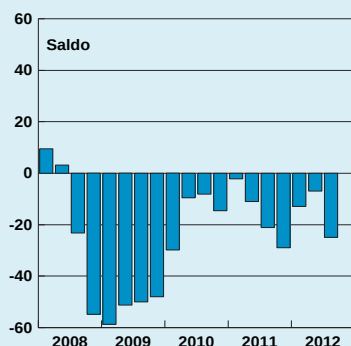
Työllisyysodotukset heikentyneet tuntuvasti

Teollisuusyritysten henkilöstökehitys oli alkusyksyllä vielä kohtalaista, eikä työvoiman määrässä tapahtunut suuria muutoksia. Sen sijaan ennusteet lähitulevaisuudesta ovat selvästi heikommät, ja henkilöstön määrän odotetaan alenevan melko yleisesti.

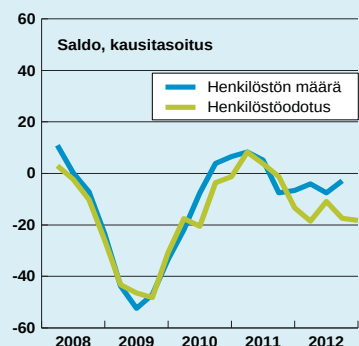
Myyntihinnat kohosivat alkusyksyllä aavistuksen, ja kustannustaso nousi hieman. Kannattavuudessa ei tapahtunut suuria muutoksia. Hintojen arvioidaan pysyvän lähikuukaudet vakaina, kun taas kustannusten odotetaan kohoavan vähän. Kannattavuus heikkenisi vähän.

Riittämätön kysyntä on ainoa merkittävä tuotannon kasvun este. Siitä raportoi jo 48 % yrityksistä (heinäkuussa 37 %). Työvoimapula oli kokonaisuutena vähäistä, sillä se oli ongelmana 3 prosentilla vastaajista.

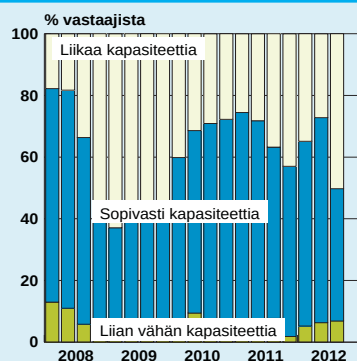
Tilaukanta

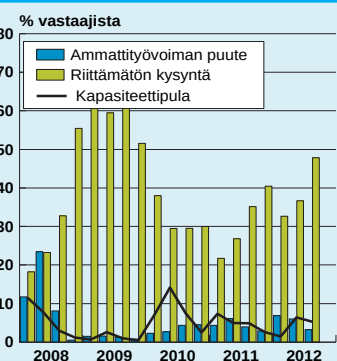
Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Tuotantokapasiteetti

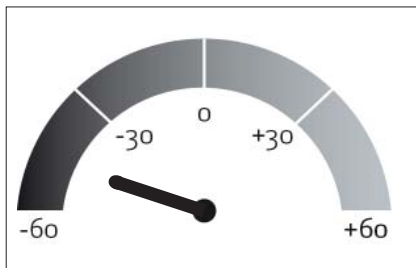
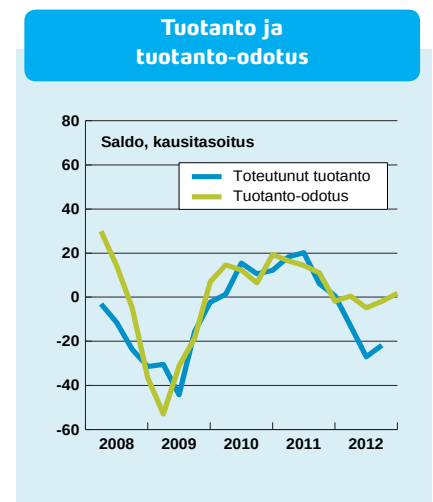
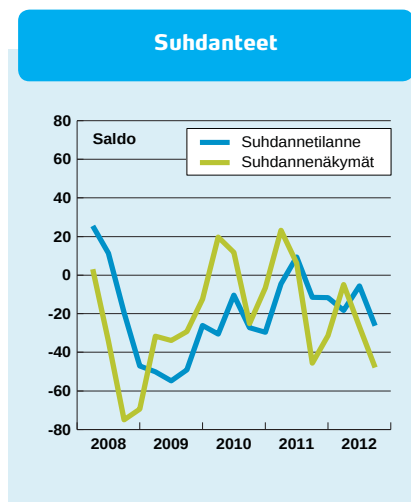

Tuotannon kasvun esteet

Rakentaminen

- Suhdannetilanne heikkeni alkusyksyllä alle keskimääräisen
- Tuotanto supistui, ja sen kehitys oli odotuksia heikompaa
- Kapasiteetin käyttöaste alentunut ja työvoimapula liehtynyt
- Näkymät synkentyneet edelleen (saldoluku -48): odotukset talvikaudelle varsin varovaiset

Rakentamisen suhdannenäkymät

EK:n lokakuussa tekemän tiedustelun mukaan rakennusalan yritysten suhdannetilanne alkoi heikentyä alkusyksyllä. Tuotannon kehitys oli odotuksia vaisumpaa, ja uusien tilausten määrä laski. Myös odotukset seuraavalle puolelle vuodelle ovat varsin varovaiset.

Tuotanto kehittyi odotuksia heikommin

Rakennusyritysten saamien uusien tilausten määrä jatkoi laskua kolmannella vuosineljänneksellä. Tilauskannan kuvataan supistuneen, ja sen taso on jo jonkin verran alle keskimääräisen.

Tuotannon määrä supistui heinäsyyskuussa jonkin verran. Kehitys oli heikompaa kuin kesällä odotettiin. Myös henkilöstö väheni hieman.

Myymättömien huoneistojen lukumäärä oli tiedustelun mukaan lähellä tavanomaista.

Myyntihinnat kääntyivät tiedustelun mukaan laskuun. Kustannusten

nousu jatkui, mutta hidastui selvästi. Kannattavuus heikkeni hieman.

Suhdanneodotukset synkentyneet

Suhdanneodotukset lähikuukausille ovat heikentyneet edelleen, ja seuraavan puolen vuoden kehityksestä enteillään varsin vaatimatonta. Suhdannenäkymien laskuun vaikuttaa osin myös hiljaisempi talvikausi.

Lähitulevaisuuden suhdannenäkymiä mittaava saldoluku laski lokakuun Suhdannebarometrissa -48 pisteeseen. Edellisessä, heinäkuussa tehdyssä Suhdannebarometrissa suhdannenäkymät olivat lukemassa -27.

Uusimmassa tiedustelussa vain yksi prosentti yrityksistä enteili paranevia suhdanteita, kun peräti 49 % arvioi niiden heikkenevän seuraavan puolen vuoden aikana.

Uusien tilausten laskun ennustetaan kuitenkin päättyvän loppuvuoden aikana. Tuotannon määrä pysyisi loppuvuonna melko vakaana, mutta odotukset ensi vuoden alkupuolelle

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2010				2011				2012			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-8	33	20	-3	11	38	15	-14	-21	-9	-13	
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	35	21	-6	0	36	25	-28	-15	16	13	-25	
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	64	78	68	75	84	91	84	80	81	83	64	
Tilaukanta normaaliin verrattuna	-47	-25	-28	-26	-5	6	-15	-13	-10	-4	-32	
Vientitilaukanta normaaliin verrattuna	-64	-34	-42	-48	-45	-37	12	-9	-18	-27	-49	
Mymättömien asuinhuoneistojen määrä normaaliin verrattuna	-60	-33	-45	-36	-36	-46	-30	-36	8	-2	-8	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-9	38	-2	-26	9	57	12	-32	-2	18	-11	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	35	-5	-36	1	34	0	-31	-5	22	-20	-39	
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-58	-38	-16	-16	-26	34	36	67	-7	30	19	
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	70	-8	-3	44	29	-10	-31	-29	41	40	-5	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	76	60	50	57	55	66	72	76	73	75	69	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	20	30	13	13	20	40	31	36	39	34	11	
puute kapasiteetista	1	9	2	1	1	5	3	1	1	10	4	
riittämätön kysyntä	50	31	36	34	33	29	35	38	35	30	55	
muu este	5	2	2	2	5	4	10	14	15	13	1	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-31	-10	-27	-30	-5	9	-11	-11	-18	-5	-26	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	20	12	-25	-6	23	7	-45	-32	-5	-27	-48	

ovat vaisummat – tuotanto supistuisi silloin hieman.

Henkilöstöodotukset ovat myös melko vaatimattomat. Kausitasoitetuilla luvuilla mitatun henkilöstömäärän ennustetaan laskevan jonkin verran loppuvuonna.

Rakennusyritykset uskovat myyntihintojensa laskevan aiempaa nopeammin. Kustannusten nousun ennustetaan hidastuvan, mutta kannattavuus heikkenisi silti jonkin verran.

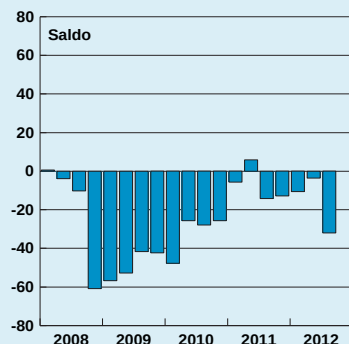
Kapasiteetin käyttöaste aleni ja työvoimapula lieveni

Kapasiteetin käyttöaste heikkeni alkusyksyllä. Lokakuussa jo 36 prosentilla yrityksistä on vapaata kapasiteettia (vuosi sitten 16 prosentilla).

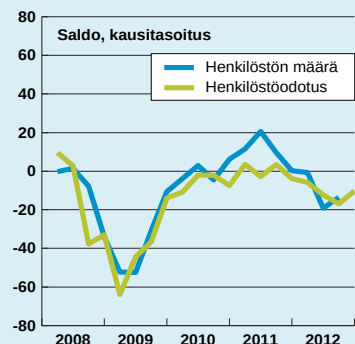
Työvoimapulan kuvataan hellittäneen edellisvuoteen nähden. Henkilöstön saatavuus oli nyt ongelmana 11 prosentilla vastaajia (edellisvuonna 31 %).

Kysyntää luonnehti heikoksi 55 % yrityksistä (vuosi sitten 35 %).

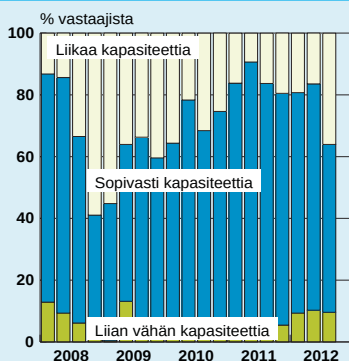
Tilaukanta

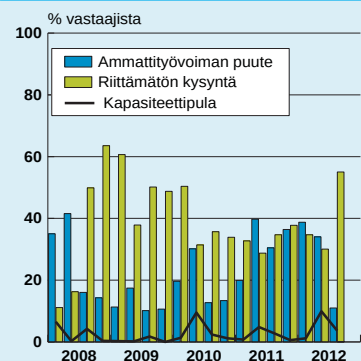
Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Tuotantokapasiteetti

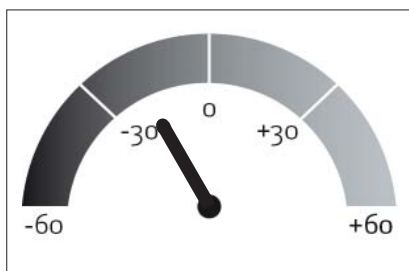
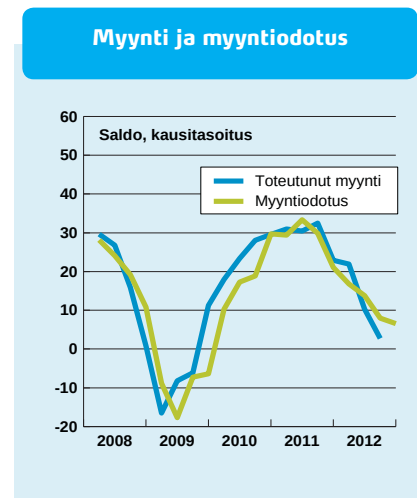
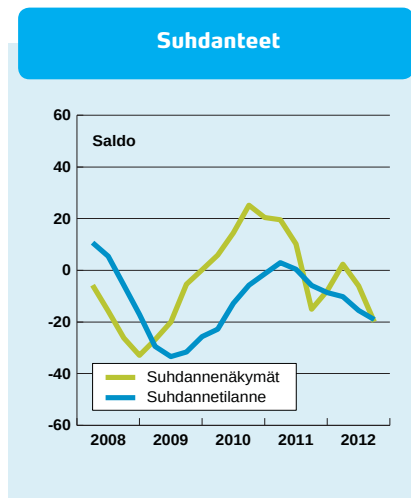

Tuotannon kasvun esteet

Palvelut

- Suhdannekuva heikentynyt lievästi
- Myynnin kasvu jäi alkusyksyllä jo hitaaksi ja henkilöstö kääntyi laskuun
- Suhdanneodotukset jonkin verran aiempaa vaisummat (saldoluku -19)
- Myynnin kasvu olisi edelleen verkkaista, ja henkilöstö vähenisi hieman

Palvelu yritysten suhdannenäkymät

Palvelu yritykset kuvaavat suhdanne tilanteensa heikentyneen lievästi alkusyksyn aikana. Tämänhetkisiä suhdanteita arvioidaan jonkin verran keskimääräistä heikommiksi.

Myynnin kasvu hidastui jo verkkaiseksi ja henkilöstömäärä kääntyi loivaan laskuun.

Suhdannenäkymät aiempaa varovaisemmat

Näkymät lähikuukausille ovat jonkin verran aiempaa heikommat. Yleisen suhdanne tilanteen nähdään synkenevän, ja odotukset myynnin ja henkilöstön kehityksestä ovat vaisut.

Palvelu yritysten suhdannenäkymien saldoluku laski lokakuun tiedustelussa lukemaan -19. Edellisessä, heinäkuussa tehdyssä Suhdannebarometrissa näkymät olivat tasolla -6.

Suhdanteiden vahvistumista seuraavan puolen vuoden aikana odotti nyt 8 prosenttia palvelu yrityksistä. Tilanteen odotti puolestaan heikkenevän 27 prosenttia vastaajista. Noin kaksi kolmasosaa palvelu alojen vas-

taajayrityksistä ennustaa siis vakaata suhdannekehitystä loppuvuodelle ja ensi vuoden alkupuolelle.

Myynti kasvaa vain hyvin hitaasti

Suhdannebarometriin osallistuneiden palvelu yritysten myynnin kasvu laantui alkusyksyllä jo hitaaksi. Kehitys oli hieman heikompaa kuin kolme kuukautta sitten odotettiin.

Myynnin ennustetaan kasvavan lähikuukausina vain aavistuksen. Myös ensi vuoden alussa kasvuvauhti jäisi arvioiden mukaan varsin hitaaksi.

Suhdannekuvassa yhä hajanainen

Heikko kysyntä on yleisin toiminnan kasvun este, mutta melko monilla palvelu yrityksillä esiintyi myös työvoimapulaa. Työvoimapulasta raportoi 14 prosenttia vastaajista (heinäkuussa myös 14 %) ja heikosta kysynnästä 29 prosenttia (heinäkuussa 24 %).

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2010				2011				2012			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myyntin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	19	25	29	29	33	31	35	20	25	12	4	
Myyntiä odotus seuraavalle 3 kk:lle	25	19	29	23	43	30	20	10	25	8	5	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	0	5	7	5	11	11	5	1	1	8	-6	
Henkilökunta odotus seuraavalle 3 kk:lle	5	-4	3	4	18	7	-4	-5	9	-7	-14	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	42	32	43	42	41	40	38	36	40	39	44	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	10	10	13	12	20	21	18	16	15	14	14	
puute kapasiteetista	3	2	3	4	5	1	2	2	1	2	3	
riittämätön kysyntä	28	21	22	25	16	17	17	19	21	24	29	
muu este	3	2	4	3	3	3	3	3	4	3	2	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-22	-13	-6	-2	3	1	-6	-8	-10	-16	-19	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	6	14	25	21	20	11	-15	-8	2	-6	-19	

Kannattavuus heikkenee vähän

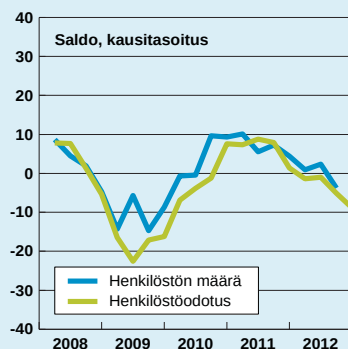
Palvelujen myyntihintojen nousu hidastui alkusyksyllä entisestään. Loppuvuonna hintojen nousun arvioidaan olevan yhä melko hidasta. Kustannusten nousu nopeutui myös kolmannella neljänneksellä, ja sen arvioidaan jatkuvan samankaltaisena lähikuukaudet.

Palveluyritysten kannattavuus heikkeni alkusyksyllä hieman, ja pientä heikennystä ennustetaan myös jatkossa.

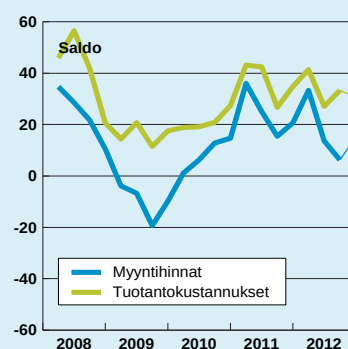
Henkilöstön odotetaan pienenevän jonkin verran

Palvelualojen henkilöstö kääntyi alkusyksyllä odotetusti loivaan laskuun. Loppuvuonna henkilöstön arvioidaan vähenevän hieman nopeammin.

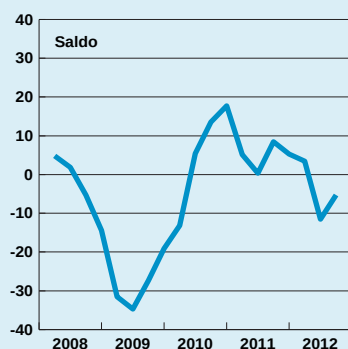
Henkilöstö ja henkilöstöodotus

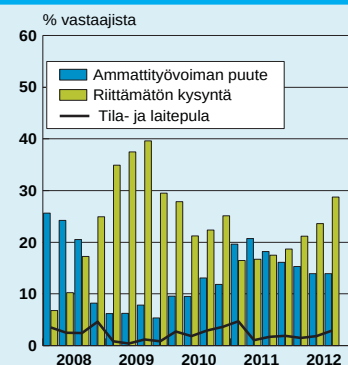
Hinnat ja kustannukset

Kannattavuus

Myyntin kasvun esteet

Elintarviketeollisuus

- Tämänhetkistä suhdannetilannetta kuvataan keskimääräistä heikommaksi
- Tuotanto supistui vähän alkusyksyllä – kapasiteetin käyttöaste on matala
- Odotukset synkentyneet selvästi: yleinen suhdannekuva heikkenee loppuvuonna ja ensi vuoden alussa

Elintarviketeollisuuden yritykset kuvaavat tämänhetkistä suhdannetilannetta jonkin verran keskimääräistä heikommaksi. Odotukset lähitulevaisuuteen ovat synkentyneet.

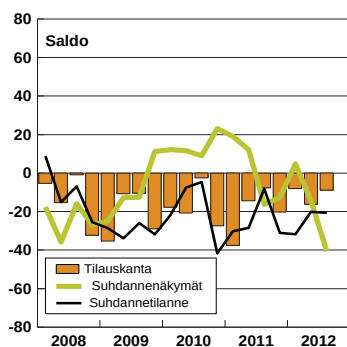
Heikot odotukset

Suhdannenäkymien saldoluku oli lokakuussa -41 (heinäkuussa -14). Lokakuun tiedustelussa ei ollut ollenkaan suhdanteiden paranevista ennustavia vastaajia, ja 41 % yrityksistä odotti tilanteen heikkenevän loppusyksyn ja tulevan talven aikana.

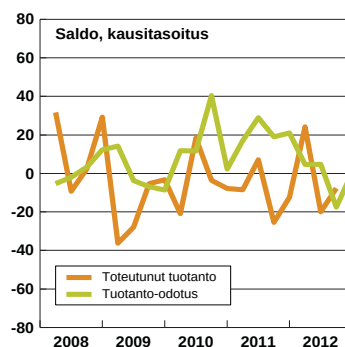
Vastaajayritysten tuotanto supistui hieman alkusyksyn aikana. Heikosta suhdannetilanteesta kertoo se, että kapasiteettia on vajaakäytössä yli puolella toimialan yrityksistä. Lähikuukausien aikana tuotannon ennustetaan pysyvän lähes ennallaan.

Henkilöstön määrä ei juuri muuttunut alkusyksyllä. Sen sijaan loppuvuonna sen arvioidaan laskevan vähän.

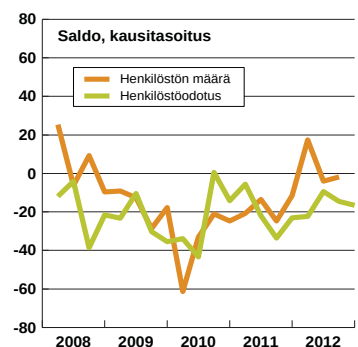
Suhdanteet

Tuotanto ja tuotanto-odotus

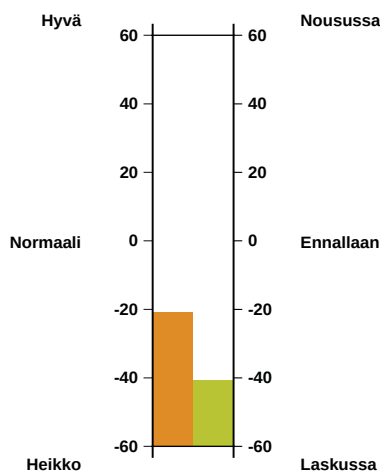

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Suhdannetilanne

Suhdannenäkymät

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2011				2012			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-28	16	-10	-23	10	-7	5	
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	52	21	28	-28	32	-19	11	
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	19	37	19	44	55	56	42	
Tilaukset normaaliin verrattuna	-38	-14	-8	-21	-9	-16	-9	
Vientitilaukset normaaliin verrattuna	-47	-5	-7	-39	-20	-14	-18	
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	0	-17	-1	4	-8	7	1	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-19	1	-25	-23	24	12	-6	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	-16	-45	-21	-14	-4	-29	-14	
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	8	-23	-11	-45	33	-9	17	
Vientidodotus seuraavalle 3 kk:lle	15	-28	-19	56	0	-4	0	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	66	66	61	42	46	54	74	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	0	0	0	0	5	0	0	
puute kapasiteetista	0	0	0	3	3	6	4	
riittämätön kysyntä	59	58	61	38	38	38	49	
muu este	7	8	0	1	0	9	20	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-30	-29	-8	-31	-31	-20	-20	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	19	12	-17	-12	5	-14	-41	

Teva-teollisuus

- Suhdannetilanne keskimääräistä heikompi
- Tilauskanta on selvästi alle normaalin ja tuotanto on supistunut
- Suhdannenäkymät lähikuukausille heikentyneet lisää (saldoluku -31)
- Tuotannon ja henkilöstön ennustetaan jatkavan laskuaan

Teva-teollisuuden suhdannetilanne on selvästi keskimääräistä heikompi, ja myös odotukset tulevasta ovat aiempaa harmaammat.

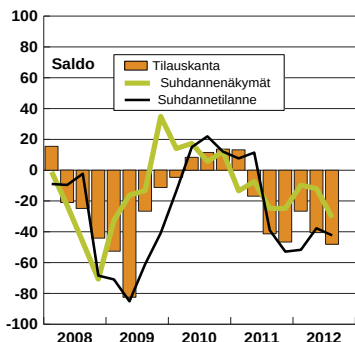
Suhdanteiden heikkeneminen jatkuu

Suhdannenäkymien saldoluku oli lokakuussa -31 (heinäkuussa -12). Suhdanteiden vahvistumista odottavia vastaajia ei ollut, ja 34 % yrityksistä ennusti tilanteensa heikkenevän seuraavan puolen vuoden aikana.

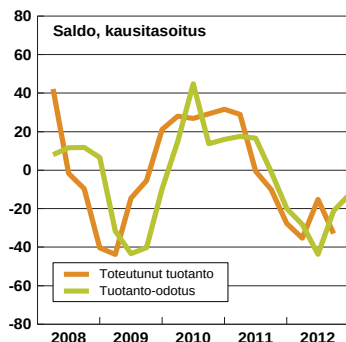
Tuotannon lasku jatkui alkusyksyllä, ja tilauskanta on varsin selvästi alle keskimääräisen. Tuotannon supistuminen jatkui lähikuukaudet. Sen sijaan myyntihintojen arvioidaan kääntyvän hieman ylöspäin.

Henkilöstön väheneminen kiihtyi alkusyksyn aikana. Myös tulevalla kolmen kuukauden jaksolla henkilöstömäärän ennustetaan laskevan.

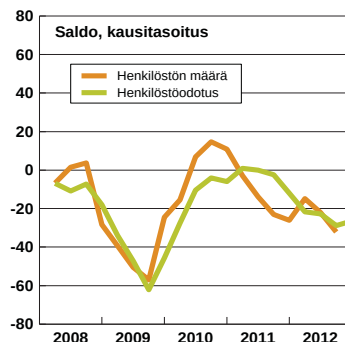
Suhdanteet

Tuotanto ja tuotanto-odotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

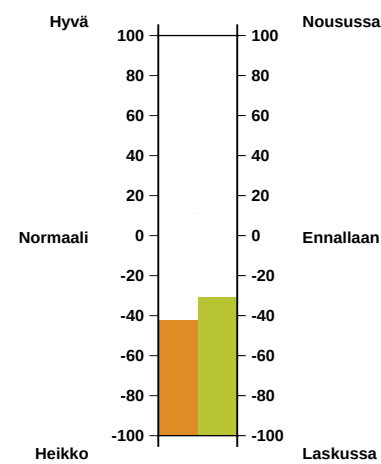

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2011				2012			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	42	8	-20	-44	-22	-4	-46	
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	13	-13	-20	-19	-49	-33	-13	
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	78	98	62	53	77	46	59	
Tilauskanta normaaliin verrattuna	14	-17	-42	-47	-27	-41	-48	
Vientitilauskanta normaaliin verrattuna	-1	-55	-54	-54	-39	-62	-73	
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	-6	6	20	27	-3	20	19	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-1	0	-25	-36	-10	-7	-36	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	7	-4	-13	-21	-14	-31	-28	
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	12	-21	-13	-36	-43	-55	-47	
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	4	-3	-16	-14	-10	-1	-27	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	48	22	45	23	57	56	63	
Estenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	16	4	0	0	0	0	8	
puute kapasiteetista	0	0	0	0	0	0	8	
riittämätön kysyntä	24	5	35	18	56	50	52	
muu este	1	12	8	4	8	5	0	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	7	12	-39	-53	-52	-38	-43	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	-13	-8	-25	-25	-10	-12	-31	

Suhdannetilanne

Suhdannenäkymät

Puuteollisuus

- Suhdannetilanne pysynyt heikkona kesän ja alkusyksyn ajan
- Näkymien pudotus jatkuu, saldoluku nyt jo -78
- Tilauskanta niukka, ja tuotannon arvioidaan supistuvan vähän
- Hintojen ennustetaan laskevan merkittävästi – kustannusten nousun odotetaan päättyvän

Mekaanisen metsäteollisuuden yritykset kuvaavat suhdannetilanteensa pysyneen heikkona. Tuotanto kasvoi hieman, mutta kustannusten nousu painoi kannattavuutta. Suhdannäkymät ovat painuneet jo varsin heikoiksi.

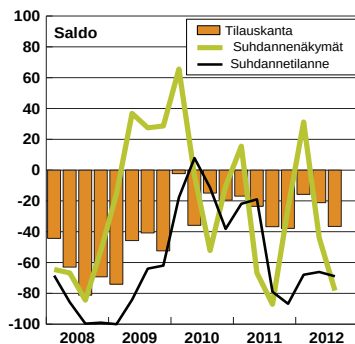
Näkymät synkentyneet yhä

Suhdannäkymien saldoluku oli lokakuussa -78 (heinäkuussa -45). Tilanteen paranemista ennusti vain kolme prosenttia vastaajista, ja peräti 81 % arvioi suhdanteiden heikenevän seuraavan puolen vuoden

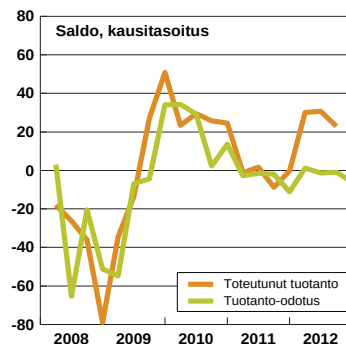
aikana. Uusien tilausten määrän odotetaan laskevan hieman. Myyntihintojen enteillä alenevan selvästi, ja kustannusten kasvun odotetaan päättyvän.

Tuotantomäärät laskisivat tiedustelun mukaan aavistuksen kun taas henkilöstön määrä supistuisi selvästi.

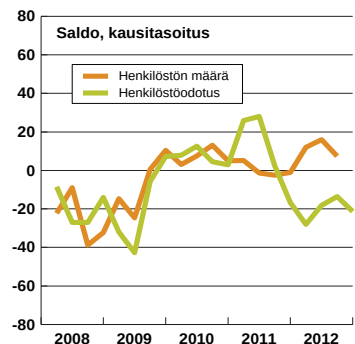
Suhdanteet

Tuotanto ja tuotanto-odotus

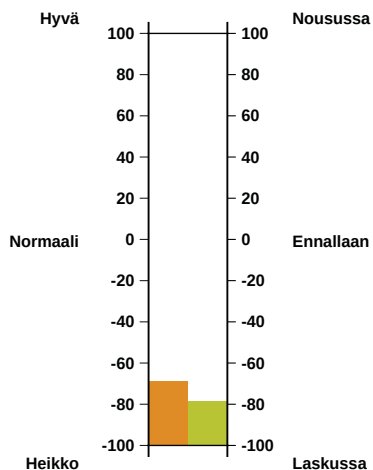

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Suhdannetilanne

Suhdannäkymät

Suhdantetiedustelun päätuloksia, saldo

	2011				2012			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-6	17	-8	-17	26	49	20	
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	16	6	-25	-8	18	8	-22	
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	78	65	71	42	62	61	57	
Tilauskanta normaaliin verrattuna	-17	-24	-37	-38	-16	-21	-36	
Vientitilauskanta normaaliin verrattuna	-30	-43	-52	-55	-20	-28	-42	
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	20	21	19	27	-29	2	9	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	17	12	-15	-18	25	30	-6	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	54	4	-39	-38	15	-11	-48	
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	16	74	2	-2	28	35	35	
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	8	-19	-36	4	-17	-17	-31	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	55	40	47	66	36	23	62	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	23	0	0	0	0	0	6	
puute kapasiteetista	3	4	3	23	0	0	0	
riittämätön kysyntä	21	34	35	43	29	23	35	
muu este	12	3	9	23	6	0	2	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-22	-19	-79	-87	-67	-66	-68	
Suhdannäkymät lähitulevaisuuteen	15	-67	-87	-25	31	-45	-78	

Paperiteollisuus

- Suhdannekuva jatkunut keskimääräistä vaisumpana
- Tilausten ja tuotannon määrässä kasvoi kuitenkin vähän
- Suhdannenäkömät pysyttelivät varovaisina (saldoluku -20)
- Tuotannon arvioidaan kasvavan aavistuksen, mutta työvoiman määrä vähenisi hieman

Paperiteollisuus kuvaa suhdanteiden jatkuneen keskimääräistä heikompi-
na. Odotukset ovat myös vaatimattomat, vaikka näkymät eivät synkentyneetkään edellisestä tiedustelusta.

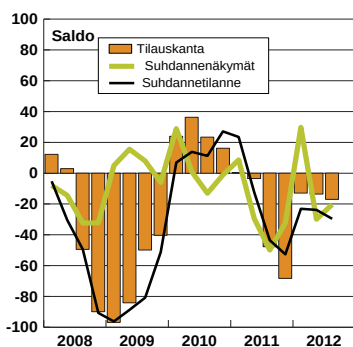
Näkymät pysyneet varovaisina

Suhdannenäkömien saldoluku oli lokakuussa -20 (heinäkuussa -29). Tilanteen synkkenemistä ennusti nyt 22 % yrityksistä, ja vain 2 % vastaajista enteili käännettä vahvempaan.

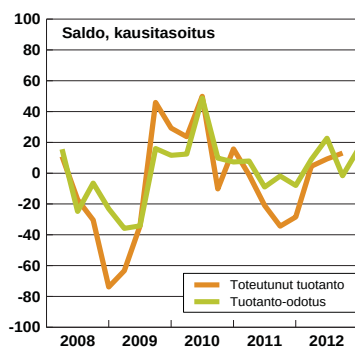
Uusien tilausten ja tuotannon määrä kasvoi hieman kolmannella vuosineljänneksellä. Tilauskanta on kuitenkin jonkin verran alle keskimääräisen. Myyntihinnat kääntyivät uudelleen laskuun.

Näkemykset lähikuukausista ovat varovaiset. Uusien tilausten odotetaan pysyvän ennallaan ja tuotannon kasvavan vain hieman. Hinnat pysyivät vakaina ja henkilöstön määrä supistuisi vähän.

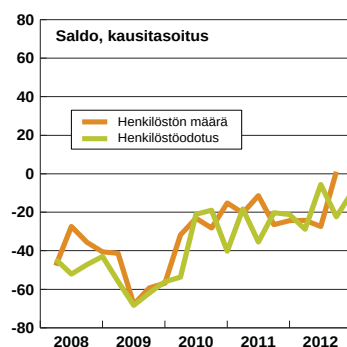
Suhdanteet

Tuotanto ja tuotanto-odotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

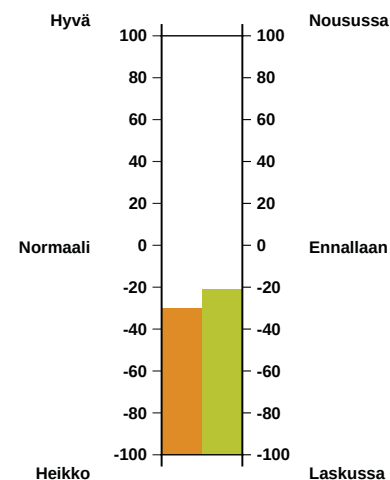

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2011				2012			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	11	-6	-49	-53	20	23	-6	
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	3	-12	-20	3	39	-17	5	
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	87	64	65	36	65	71	69	
Tilauskanta normaaliin verrattuna	0	-4	-48	-68	-12	-14	-17	
Vientitilauskanta normaaliin verrattuna	0	-4	-44	-63	-15	-11	-18	
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	20	-6	19	18	10	28	2	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-19	1	-31	-32	-24	-17	-1	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	-18	-15	-29	-39	13	-19	-17	
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	20	-9	-28	-69	-50	-11	13	
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	-4	-3	6	15	8	-33	-16	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	39	37	46	72	44	29	61	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	0	6	1	0	1	0	1	
puute kapasiteetista	19	6	0	1	0	0	5	
riittämätön kysyntä	18	31	46	71	43	29	56	
muu este	2	0	3	6	0	0	0	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	24	-12	-44	-53	-23	-24	-30	
Suhdannenäkömät lähitulevaisuuteen	9	-30	-49	-33	30	-29	-20	

Suhdannetilanne

Suhdannenäkömät

Painaminen

- Markkinatilanne jatkuu jo pitkään heikkona – myös tämänhetkistä suhdannekuvaa luonnehditaan hyvin vaisuksi
- Tilauskanta on matala ja kapasiteettia on yhä paljon vapaana
- Näkymät lähitulevaisuuteen ovat kokonaisuutena varsin heikot (saldoluku -48)
- Uusia tilauksia odotetaan niukasti, ja henkilöstön määrä jatkaisi laskua

Painoalan yritysten markkinatilanne on jatkunut jo useita vuosia heikkona. EK:n lokakuussa tekemän tiedustelun mukaan suhdannekuva on merkittävästi alle keskimääräisen. Uusien tilausten määrä laski hieman, ja tilauskanta on niukka. Tuotannon määrä pysyi toisen neljänneksen tasolla, mutta yli puolet alan yrityksistä käy vajaalla kapasiteetilla.

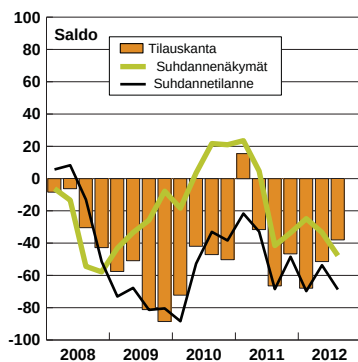
Odotukset yhä vaatimattomat

Näkymät lähitulevaisuuteen ovat kokonaisuutena heikot. Uusien tilausten määrä laskisi yhä, ja myös

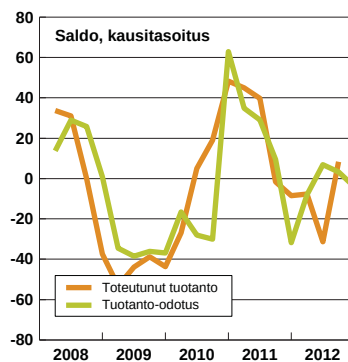
tuotannon määrä kääntyisi vähän alaspäin. Henkilöstö jatkaisi vähenemistään.

Suhdannenäkymien saldoluku oli lokakuussa -48 (heinäkuussa -34). Vahvistuvia suhdanteita odotti nyt vain 3 % vastaajista, ja peräti 51 % ennusti tilanteen heikkenevän loppuvuonna ja ensi vuoden alussa.

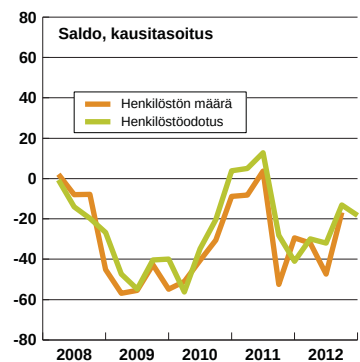
Suhdanteet

Tuotanto ja tuotanto-odotus

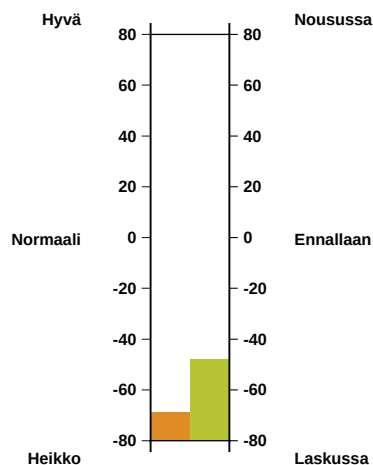

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Suhdannetilanne

Suhdannenäkymät

Suhdantetiedustelun päätuloksia, saldo

	2011				2012			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	38	41	6	-2	-13	-31	17	
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	35	12	-45	-27	14	9	-26	
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	63	45	17	35	26	35	42	
Tilauskanta normaaliin verrattuna	15	-32	-66	-47	-68	-51	-39	
Vientitilauskanta normaaliin verrattuna	-20	-48	-39	-69	-49	-51	-72	
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	-19	-19	-27	-27	-26	-18	-19	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-3	23	-62	-28	-26	-26	-28	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	25	-33	-50	-32	-18	-21	-30	
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	34	17	-34	-16	-15	-39	-31	
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	16	-5	-32	-28	8	-39	-44	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	62	69	83	84	87	91	89	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	12	0	0	1	1	10	11	
puute kapasiteetista	0	0	0	3	2	1	0	
riittämätön kysyntä	50	69	73	70	84	85	81	
muu este	0	0	9	14	10	9	11	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-22	-32	-68	-49	-70	-53	-68	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	24	5	-41	-33	-24	-34	-48	

Kemianteollisuus

- Alkusyösyn kehitys odotuksia heikompaa, suhdannetilanne painunut tavanomaiseksi
- Tuotanto kasvoi, mutta aiempia odotuksia hitaammin – myös tilauskanta jo alle normaalin
- Henkilöstön määrä supistui hieman
- Odotukset lähitulevaisuudesta vaimentuneet yhä (saldoluku -24)
- Tuotanto ei enää kasvaisi lähikuukausina, ja hintojen nousu vaimenisi yhä

Kemianteollisuuden yritysten suhdannekehitys oli alkusyösyllä ennustettua heikompaa. Suhdanne-tilanne painui keskimääräiseksi. Tilauskanta laski vähän alle normaalin, ja tuotannon kasvu jäi odotuksia hitaammaksi. Myös kapasiteetin käyttöaste aleni ja henkilöstön määrä supistui jonkin verran.

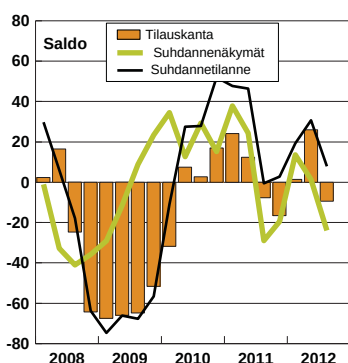
Näkymät lähitulevaisuuteen ovat synkentyneet jonkin verran lisää, ja tilanteen ennustetaan heikkenevän tulevan talvikauden aikana.

Odotukset vaimentuneet selvästi

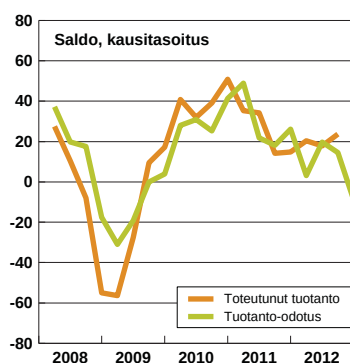
Suhdannenäkymien saldoluku laski lokakuussa tasolle -24 (heinäkuussa +2). Vahvistuvia suhdanteita ei enää odottanut yksikään yritys, ja 24 % vastaajista ennusti heikkenevää kehitystä seuraavalle puolelle vuodelle.

Uusia tilauksia odotetaan yhtä paljon kuin alkusyösyllä, ja tuotanto voisi jopa vähän supistua. Myös henkilöstö vähenisi edelleen. Myyntihintojen nousu laantuisi jo hitaaksi.

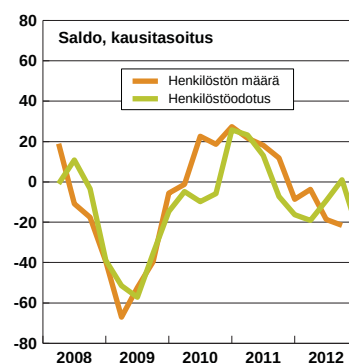
Suhdanteet

Tuotanto ja tuotanto-odotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

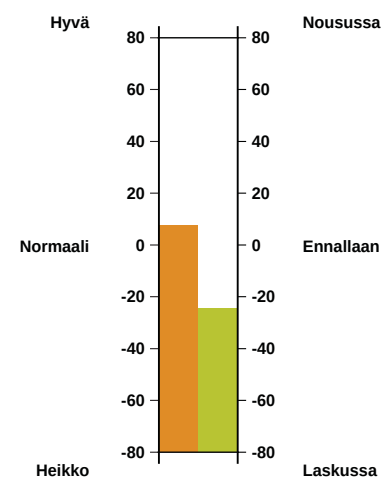

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2011				2012			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	41	41	16	2	26	24	22	
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	30	19	16	0	28	16	-19	
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	86	89	80	55	83	89	72	
Tilauskanta normaaliin verrattuna	25	12	-8	-16	1	26	-9	
Vientitilauskanta normaaliin verrattuna	29	20	-2	-11	0	20	-8	
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	-2	-12	4	0	4	21	0	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	20	35	10	-19	-3	-1	-24	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	20	-5	-25	-25	0	6	-35	
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	47	65	27	6	19	45	26	
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	40	37	8	33	27	33	33	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	17	23	32	36	25	43	53	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	1	7	5	0	8	1	4	
puute kapasiteetista	6	9	1	0	5	27	23	
riittämätön kysyntä	6	5	26	35	15	14	26	
muu este	4	1	0	0	0	0	0	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	48	46	0	3	19	30	8	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	37	24	-29	-19	14	2	-24	

Suhdannetilanne

Suhdannenäkymät

Rakennustuoteteollisuus

- Suhdanne tilanne synkentyynyt tavanomaista heikommaksi
- Uusia tilauksia saatu vähän aiempaa niukemmin, tuotantomäärät laskeneet
- Myös näkymät talvikaudelle heikentyneet – suhdannelasku jatkuu
- Tuotanto laski edelleen, ja myös henkilöstö vähenisi

Rakennustuoteteollisuuden yritysten suhdannekuva on synkentyynyt alkuvuodesta, ja tilannetta kuvataan tavanomaista heikommaksi. Uusia tilauksia saatiin hieman aiempaa niukemmin, ja myös tuotantomäärät laskivat vähän. Henkilöstön määrä supistui aavistuksen.

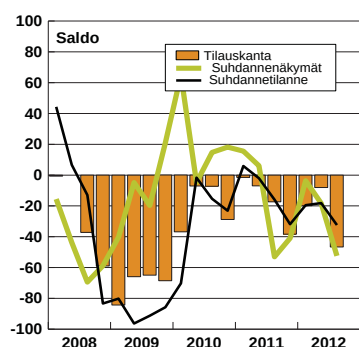
Näkymät lähitulevaisuuteen ovat heikentyneet selvästi. Suhdanne-tilanteen odotetaan synkentyvän talvikaudella selvästi.

Näkymät heikentyneet

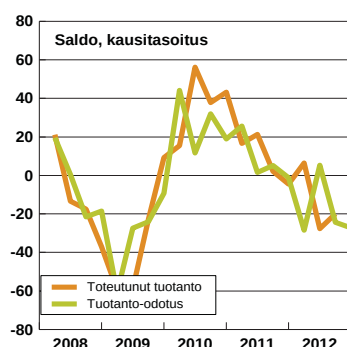
Suhdannenäkymien saldoluku oli lokakuussa -53 (heinäkuussa -18). Näkymien hajonta yritysten välillä on varsin suurta: 10 prosenttia vastaajista odotti tilanteen paranevan ja 63 prosenttia sen heikkenevän lähikuukausina.

Tuotannon arvioidaan jatkavan laskua kausitasoitetuilla luvuilla mitattuna. Samoin henkilöstömäärän odotetaan pienenevän.

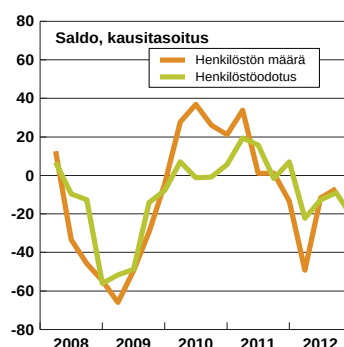
Suhdanteet

Tuotanto ja tuotanto-odotus

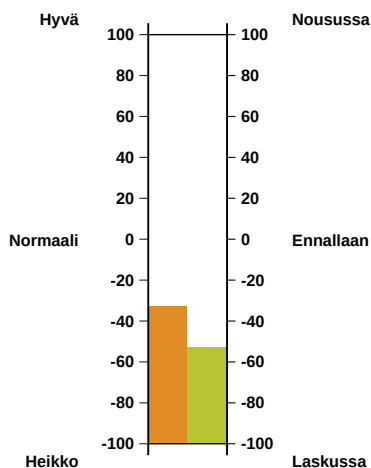

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Suhdanne tilanne

Suhdannenäkymät

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2011				2012			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	13	48	8	-23	3	-2	-14	
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	40	2	-28	-38	47	-26	-53	
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	74	76	68	57	75	74	53	
Tilaukanta normaaliin verrattuna	-2	-6	-17	-39	-19	-8	-46	
Vientitilaukanta normaaliin verrattuna	-41	-54	-61	-32	-36	-43	-44	
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	21	19	8	9	3	11	22	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	37	28	-10	-32	-50	17	-16	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	41	-6	-12	-23	15	-14	-40	
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	32	23	-2	13	1	40	23	
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	31	3	1	30	23	3	-15	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	40	45	48	61	44	43	51	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	10	16	12	3	2	5	4	
puute kapasiteetista	8	2	2	1	3	0	0	
riittämätön kysyntä	24	29	36	58	42	29	45	
muu este	0	0	0	0	0	0	0	
Suhdanne tilanne tällä hetkellä	6	-2	-16	-31	-20	-18	-33	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	16	6	-53	-41	-3	-18	-53	

Teknologiaateollisuus

- Suhdannekuva kääntynyt heikompaan: tämänhetkinen tilanne alle keskimääräisen
- Tuotannon kasvu hidastui, ja kapasiteetin käyttöaste heikkeni nopeasti
- Näkymissä selvä käänne alaspäin (saldoluku nyt -27)
- Tuotannon kasvun odotetaan päättyvän, ja hintojen lasku painaa kannattavuutta

Teknologiaateollisuuden yritysten suhdannekuva on kääntynyt huonompaan. Tämänhetkistä tilannetta kuvataan jo melko yleisesti keskimääräistä heikommaksi.

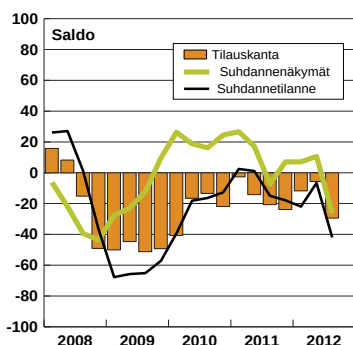
Tuotannon kasvu jatkui, mutta hidastui kolmannella neljänneksellä. Uusia tilauksia saatiin vähän niukemmin kuin alkukesällä. Henkilöstön määrä kuitenkin pysyi lähes ennallaan. Kapasiteetin käyttöaste on laskenut nopeasti, ja yli puolella yrityksistä on vapaata kapasiteettia.

Näkymissä tuntuva käänne heikompaan

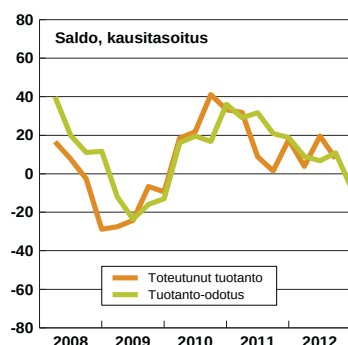
Suhdannenäkymien saldoluku oli lokakuussa -27 (heinäkuussa +10). Enää vain 3 % yrityksistä odotti suhdanteiden paranemista, ja jo 30 % arvioi suhdannekuvan synkkenevän seuraavan puolen vuoden aikana.

Tuotannon kasvun enteillään päättyvän lähikuukausina. Myyntihintojen arvioidaan kääntyvän laskuun samalla kun kustannukset kasvaisivat vielä hieman. Henkilöstön odotetaan melko yleisesti vähenevän.

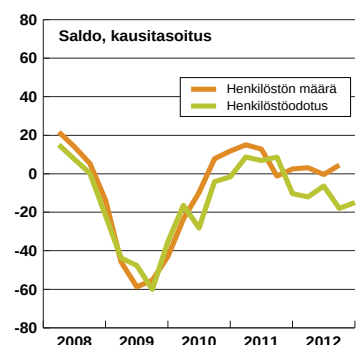
Suhdanteet

Tuotanto ja tuotanto-odotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

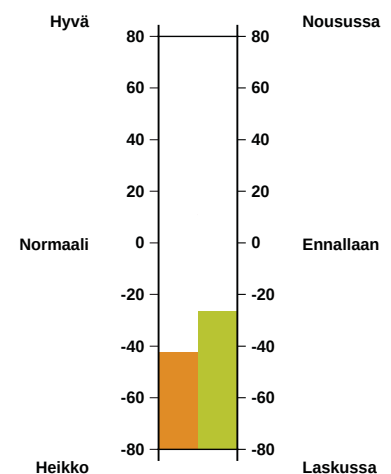

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2011				2012			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	37	15	-7	14	10	24	-5	
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	43	23	14	-5	20	16	-14	
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	78	76	65	65	65	77	42	
Tilauuskanta normaaliin verrattuna	-2	-14	-21	-24	-12	-6	-29	
Vientitilauuskanta normaaliin verrattuna	0	-8	-20	-32	-21	-14	-30	
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	2	4	6	-1	1	5	2	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	19	19	-5	-2	9	5	1	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	15	16	-16	-16	3	-10	-22	
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	40	19	1	-1	-1	-26	32	
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	42	32	6	21	17	3	-36	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	31	35	41	42	38	55	54	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	4	7	4	5	9	11	3	
puute kapasiteetista	7	5	7	2	1	3	2	
riittämätön kysyntä	19	24	32	35	30	42	49	
muu este	1	2	1	2	0	2	1	
Suhdanne-tilanne tällä hetkellä	2	2	-14	-18	-23	-7	-43	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	27	17	-8	7	7	10	-27	

Suhdanne-tilanne

Suhdannenäkymät

Kauppa

- Suhdannekuva jatkoi keväällä alkanutta synkentymistä
- Myynnin kasvu lähes päättyi ja henkilöstö supistui hieman
- Suhdannenäkymät heikentyneet jo varsin vaisuiksi (saldoluku -35)
- Myynti kääntyi jo loivaan laskuun, ja henkilöstömäärä alenisi edelleen hieman

Kaupan alan yritysten suhdannetilanne on heikentynyt vuoden alusta lähtien. Kolmannella neljänneksellä myynnin kasvu lähes päättyi, ja henkilöstön määrä kääntyi loivaan laskuun. Tämänhetkistä suhdannetilannetta kuvataan jonkin verran tavanomaista heikommaksi.

Odotukset lähikuukausille ovat synkentyneet edelleen. Myynti kääntyi pieneen laskuun, ja työvoiman määrä alenisi yhä hieman. Hintojen nousu jäisi melko hitaaksi,

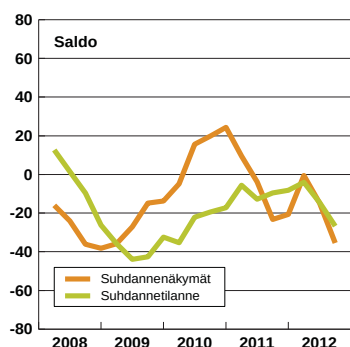
mutta kustannukset kohoaisivat yhä yleisesti.

Suhdannenäkymät heikentyneet lisää

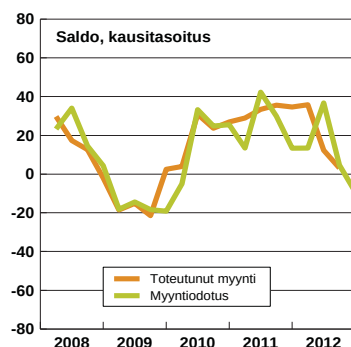
Suhdannenäkymien saldoluku painui lokakuussa tasolle -35 (heinäkuussa -15).

Vielä 8 % yrityksistä odotti suhdanteiden vahvistuvan seuraavan puolen vuoden aikana, mutta peräti 43 % vastaajista arvioi tilanteen heikenevän.

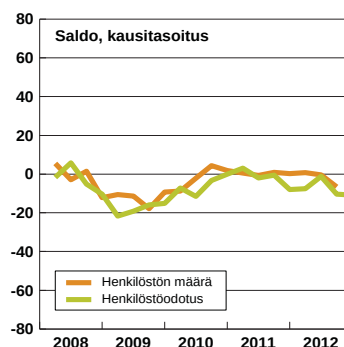
Suhdanteet

Myynti ja myyntiodotus

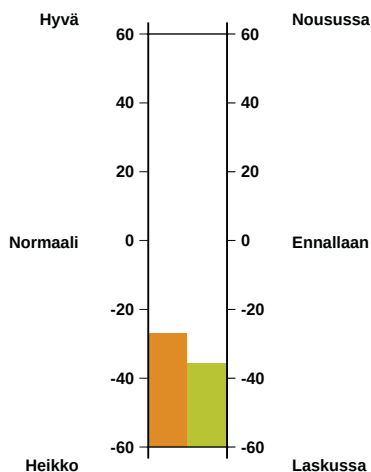

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Suhdannetilanne

Suhdannenäkymät

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2011				2012			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myynnin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	29	34	36	34	36	13	3	
Myyntiodotus seuraavalle 3 kk:lle	42	29	13	14	37	5	-9	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	3	6	-5	-3	3	7	-12	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	8	-5	-11	-8	11	-14	-15	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	39	36	28	32	30	34	44	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	8	5	5	9	10	5	6	
puute kapasiteetista	7	2	3	3	4	2	3	
riittämätön kysyntä	23	26	18	20	14	26	33	
muu este	3	5	3	5	4	4	2	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-6	-13	-9	-9	-4	-15	-27	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	9	-4	-24	-20	-1	-15	-35	

Hotellit ja ravintolat

- Suhdannetilanne painui keskimääräistä heikommaksi
- Myynnin kehitys oli heikompaa kuin kolme kuukautta sitten ennustettiin
- Odotukset lähikuukausista jo melko vaatimattomat (saldoluku -16)
- Myynti kasvasi hieman, mutta henkilöstön määrä alenisi

Majoitus- ja ravitsemisalan yritykset kuvaavat suhdannetilanteensa painuneen vähän keskimääräistä heikommaksi. Myynnin kehitys jäi alkusyksyllä aiemmista odotuksista, mutta henkilöstö pysyi likimain ennallaan. Hintataso oli vakaa, mutta kustannukset jatkoivat nousua.

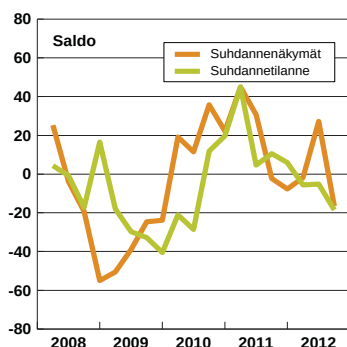
Odotukset melko vaatimattomat

Odotukset lähikuukausille ovat synkentyneet. Myynnin ennustetaan

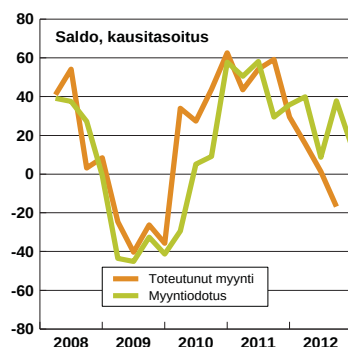
kuitenkin kasvavan vähän, mutta henkilöstön määrä alenisi yhä.

Suhdannenäkymien saldoluku on lokakuussa tehdyssä tiedustelussa -16 (heinäkuussa +27). Paranevaa kehitystä lähikuukausille odotti enää 2 % yrityksistä, ja 18 % ennusti suhdannekuvan synkkenevän loppuvuonna ja ensi vuoden alussa.

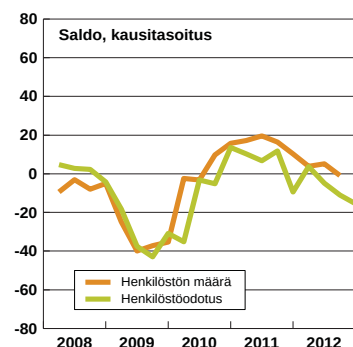
Suhdanteet

Myynti ja myyntiodotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

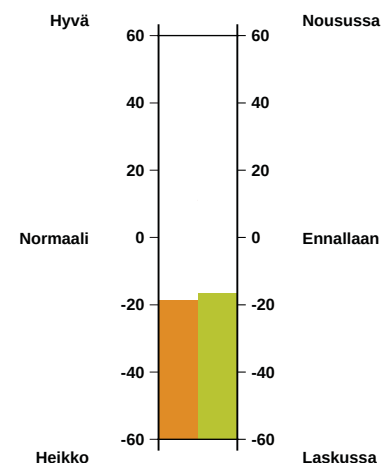

Suhdantetiedustelun päätuloksia, saldo

	2011				2012			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myynnin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	52	58	67	19	22	6	-8	
Myyntiodotus seuraavalle 3 kk:lle	53	40	40	32	2	47	16	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	15	29	14	4	2	15	-4	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	23	18	-24	-2	10	-2	-34	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	25	39	31	43	65	53	59	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	13	13	16	27	20	16	12	
puute kapasiteetista	0	0	0	0	1	0	5	
riittämätön kysyntä	16	27	19	21	55	50	54	
muu este	0	0	0	9	1	2	1	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	44	5	10	6	-5	-5	-19	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	45	31	-2	-7	-2	27	-16	

Suhdannetilanne

Suhdannenäkymät

Liikenne

- Suhdanteissa ei suuria muutoksia – tilanne selvästi keskimääräistä heikompi
- Myynti pysyi ennallaan, mutta kannattavuus heikkeni tuntuvasti
- Näkymät varovaiset: heikko suhdannetilanne jatkuu (saldoluku -3)
- Myynnin enteillä kasvan hieman, mutta henkilöstön ja kannattavuuden kehitys pysyy vaisuna

Liikennealan yritysten kuvaavat suhdannetilanteensa jatkuneen selvästi keskimääräistä heikompana. Suhdannekuva on kuitenkin pysynyt melko vakaana koko kuluva vuoden ajan. Alkusyksyllä myynti pysyi likimain ennallaan, mutta kannattavuus heikkeni ja henkilöstön määrä laski.

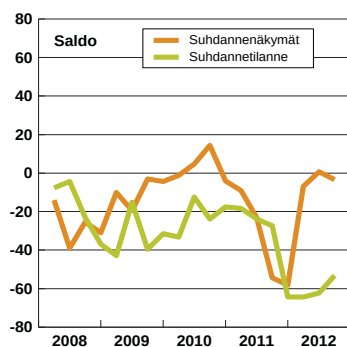
Suhdanteet jatkuvat heikkoina

Suhdannenäkymät ovat edelleen varovaiset, ja heikon tilanteen arvioidaan jatkuvan loppuvuonna ja ensi

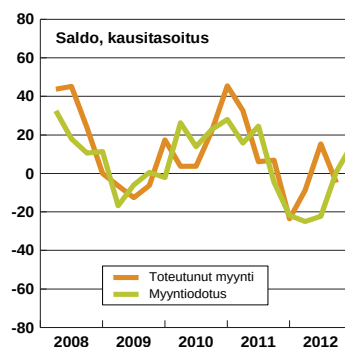
vuoden alussa. Myynnin enteillä kasvan vähän, mutta henkilöstö supistuisi yhä. Kustannusten nousu rasittaisi edelleen kannattavuutta.

Suhdannenäkymien saldoluku oli lokakuussa -3 (heinäkuussa 0). Hajonta yritysten välillä on suurta: 34 prosenttia vastaajista ennustaa suhdanteiden paranevan ja 37 % odottaa niiden heikkenevän.

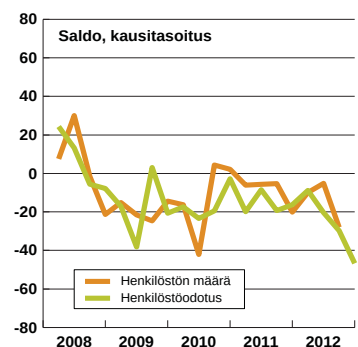
Suhdanteet

Myynti ja myyntiodotus

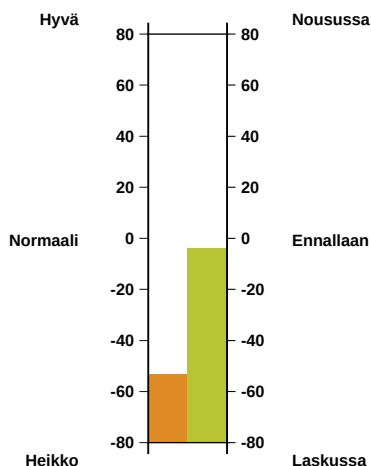

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Suhdannetilanne

Suhdannenäkymät

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2011				2012			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myynnin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	34	13	6	-38	-8	24	-7	
Myyntiodotus seuraavalle 3 kk:lle	31	-3	-15	-46	-13	1	21	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-10	2	-6	-26	-14	4	-31	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	1	-21	-15	-21	-8	-31	-48	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	34	37	60	49	68	38	34	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	4	11	9	7	8	8	1	
puute kapasiteetista	3	7	7	0	1	4	1	
riittämätön kysyntä	19	23	44	42	53	26	32	
muu este	5	4	5	0	13	3	0	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-18	-24	-27	-64	-64	-62	-53	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	-9	-24	-54	-58	-7	0	-3	

Rahoitus ja vakuutus

- Suidannetilanne alkuvuoden tavoin keskimääräistä heikompi
- Myynnin kasvu on jatkunut kohtalaisena, mutta henkilöstön määrä väheni
- Suidannenäkymät pysyneet vaiuina (saldoluku -54)
- Myynnin kasvun odotetaan lähes pysähtyvän, ja kannattavuudessa on laskupaineita

Rahoitus- ja vakuutusalan yritykset kuvaavat suidannetilanteensa pysyneen jonkin verran keskimääräistä heikompana. Myynnin kasvu jatkui alkusyksyllä, mutta henkilöstön määrä väheni.

Näkymät yhä hyvin varovaiset

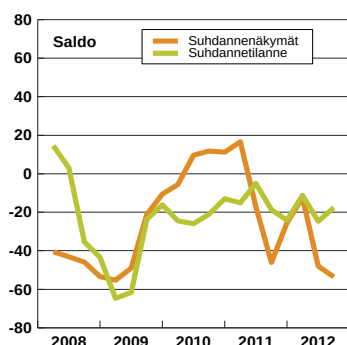
Odotukset seuraavalle puolelle vuodelle ovat pysyneet huomattavan varovaisina. Suidannetilanteen odotetaan yleisesti heikkenevän.

Myynnin kasvun enteillään lähes päättyvän seuraavalla kolmen kuu-

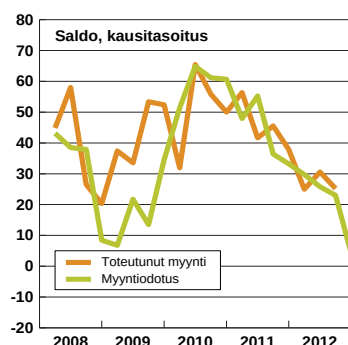
kauden jaksolla. Henkilöstön määrän arvioidaan supistuvan hieman. Myös kannattavuudessa nähdään heikkenemispaineita.

Suidannenäkymien saldoluku oli lokakuussa -54 (heinäkuussa -48). Uusimmassakaan tiedustelussa ei ollut suidanteiden vahvistumista odottavia vastaajia, ja nyt 54 prosenttia yrityksistä odotti tilanteen heikkenevän loppuvuonna ja ensi vuoden alkupuolella.

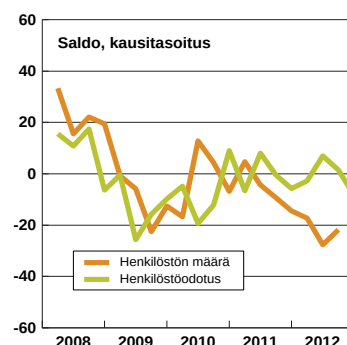
Suidanteet

Myynti ja myyntiodotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

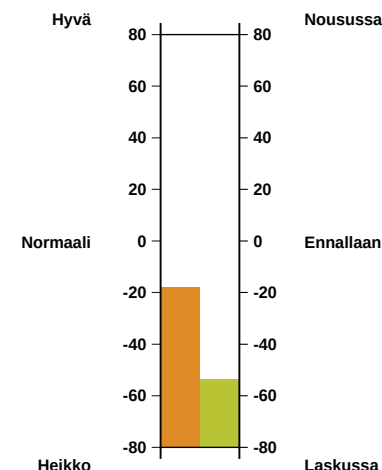

Suidannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2011				2012			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myynnin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	57	42	46	38	25	31	26	
Myyntiodotus seuraavalle 3 kk:lle	55	36	34	30	26	23	5	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	6	7	-5	-30	-12	-16	-18	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	12	1	-4	-14	14	4	-7	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	50	11	24	15	35	52	17	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	14	9	14	5	19	6	5	
puute kapasiteetista	0	0	0	0	0	0	0	
riittämätön kysyntä	7	1	9	10	5	24	9	
muu este	38	1	1	0	12	21	2	
Suidannetilanne tällä hetkellä	-16	-6	-18	-24	-12	-24	-17	
Suidannenäkymät lähitulevaisuuteen	16	-17	-46	-25	-12	-48	-54	

Suidannetilanne

Suidannenäkymät

Tieto- ja viestintäpalvelut

- Suhdannekuva pysynyt vähän keskimääräistä heikompana
- Myynti kasvanut kohtalaisesti ja kannattavuus kohentunut jonkin verran kuluvan vuoden aikana
- Suhdannenäkymät heikentyneet lievästi (saldoluku nyt -12)
- Myynti pysyisi loivassa kasvussa loppuvuonna ja ensi vuoden alussa – henkilöstöön ei suuria muutoksia

Tieto- ja viestintäpalveluyritysten suhdannetilanne on pysynyt vakaina, ja sitä kuvataan vähän normaalia heikommaksi. Myynti kasvoi alkusyksyllä melko hitaasti, ja henkilöstössä ei tapahtunut muutoksia.

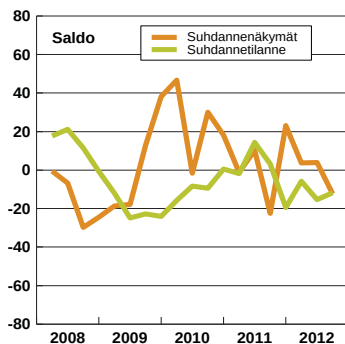
Näkymät heikentyneet vain lievästi

Suhdanneodotukset lähikuukausille ovat hieman heikentyneet, mutta useita muita toimialoja vakaammat. Selvä enemmistö yrityksistä odottaa vakaata suhdannekehitystä.

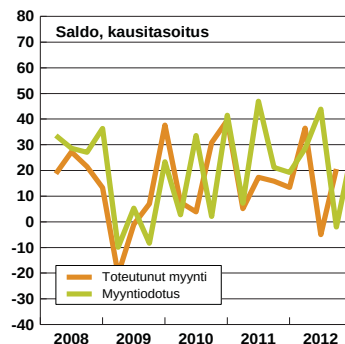
Suhdannenäkymien saldoluku oli lokakuussa -12 (heinäkuussa +4). Paranevia suhdanteita odotti nyt enää 5 % vastaajista, kun 17 % ennusti tilanteen kääntyvän heikompaan.

Myynti pysyisi lähikuukaudet kohtalaisessa kasvussa. Henkilöstön määrän ei juuri odoteta muuttuvan. Kannattavuuden arvioidaan säilyvän nykytasolla.

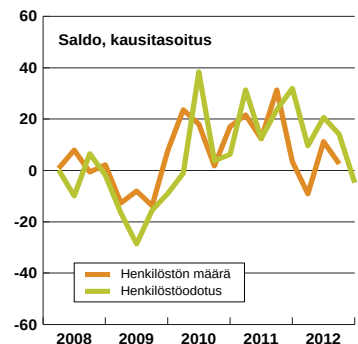
Suhdanteet

Myynti ja myyntiodotus

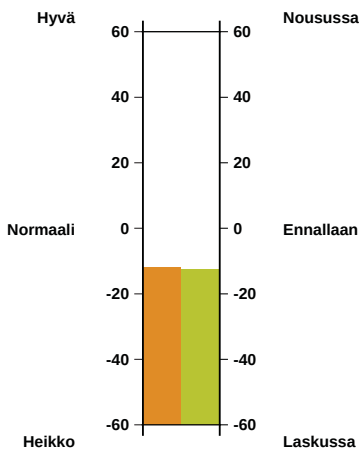

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Suhdannetilanne

Suhdannenäkymät

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2011				2012			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myyntin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	6	18	15	13	36	-5	20	
Myyntiodotus seuraavalle 3 kk:lle	46	21	19	29	43	-3	28	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	19	21	25	1	-12	20	-2	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	20	19	22	11	27	10	-13	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	30	23	33	51	56	42	60	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	25	11	17	30	10	11	11	
puute kapasiteetista	0	0	0	0	0	0	0	
riittämätön kysyntä	11	12	16	19	44	27	48	
muu este	2	2	0	1	2	3	1	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-2	15	3	-19	-6	-15	-12	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	-1	10	-23	24	4	4	-12	

Kiinteistöpalvelut

- Suhdanteen tilanne pysynyt keskimääräisenä
- Näkymät seuraavalle puolelle vuodelle vakaat (saldoluku 0)
- Myynnin kasvu olisi maltillista; kannattavuus ja henkilöstömäärä pysyisivät vakaina

Kiinteistö- ja siivouspalvelualan yritykset kuvaavat tämänhetkisen suhdanteen tilanteensa olevan tavanomainen. Myynnin kasvu jäi melko hitaaksi, eikä henkilöstön määrä muuttunut. Sen sijaan kannattavuuden lasku päättyi alkusyksyllä.

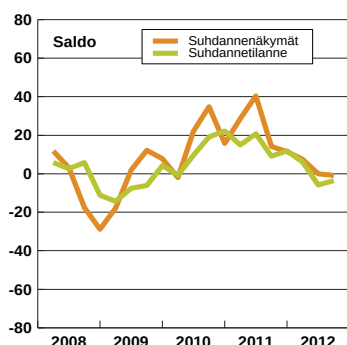
Tasaiset suhdanneodotukset

Näkymät lähitulevaisuuteen ovat vakaat, eikä suhdanteen tilanteesta odoteta tapahtuvan muutoksia loppuvuonna ja ensi vuoden alussa.

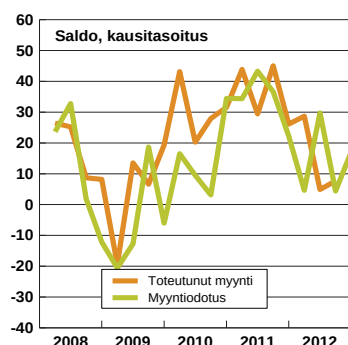
Suhdanneodotusten saldoluku oli lokakuussa 0 (heinäkuussa myös 0). Uusimmassa tiedustelussa 10 % vastaajista ennusti heikentyvää kehitystä, ja suhdannenousua odottavia oli yhtä paljon.

Myynnin kasvun arvioidaan olevan lähikuukausinakin varsin hidasta, ja henkilöstö pysyisi likimain ennallaan. Myyntihintojen arvioidaan kohoavan hieman, mutta kannattavuuteen ei ennusteta merkittäviä muutoksia.

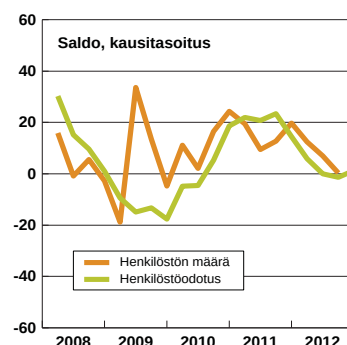
Suhdanteet

Myynti ja myyntiodotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

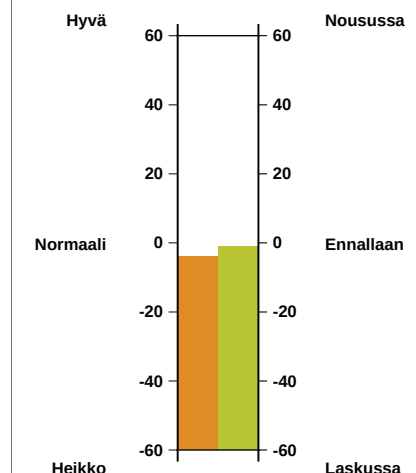

Suhdanteetiedustelun päätuloksia, saldo

	2011				2012			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myynnin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	44	30	46	27	28	5	7	
Myyntiodotus seuraavalle 3 kk:lle	43	37	22	4	30	5	17	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	17	13	17	19	11	9	3	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	32	19	12	2	10	-3	0	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	45	57	46	37	36	31	37	
Esteenä ammattitaito puute (% vastaajista)	43	55	45	30	26	26	32	
puute kapasiteetista	9	0	1	3	0	0	2	
riittämätön kysyntä	8	2	4	11	10	10	8	
muu este	0	0	1	0	0	0	2	
Suhdanteen tilanne tällä hetkellä	14	21	9	12	6	-6	-3	
Suhdanneodotukset lähitulevaisuuteen	29	41	14	12	8	0	0	

Suhdanteen tilanne

Suhdanneodotukset

Muut palvelut

- Tämänhetkinen suhdannetilanne lähellä tavanomaista
- Näkymät yhä kohtalaiset, mutta hieman heikentyneet loppukesästä
- Myynti kasvaisi vähän, ja henkilöstössä ei tapahtuisi oleellisia muutoksia

Muita palvelualoja edustavat yritykset kuvaavat tämänhetkistä suhdannetilannettaan melko tavanomaiseksi. Myynnin kasvu jäi aiempia odotuksia mukaisesti melko hitaaksi. Muihin palvelualoihin luetaan Suhdannebarometrissa muun muassa opetus-, sosiaali- ja terveyspalvelut.

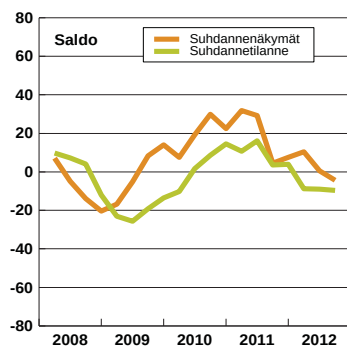
Yhä kohtalaiset suhdannenäkymät

Näkymät lähitulevaisuuteen ovat melko vakaat, mutta hieman edellis-kertaa varovaisemmat.

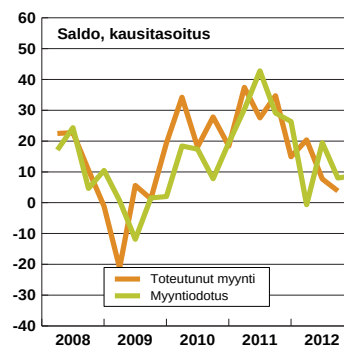
Suhdannenäkymien saldoluku oli lokakuussa -5 (heinäkuussa +1). Suhdannenousua ennusti lokakuun tiedustelussa 8 prosenttia yrityksistä, ja 13 % odotti tilanteen heikkenevän talvikauden aikana.

Myynnin kasvun ennustetaan pysyvän yhä varsin maltillisena. Henkilöstön määrässä ei tapahtuisi muutoksia. Sekä myyntihinnat että kustannukset kohoaisivat loivasti, ja kannattavuus olisi varsin vakaa.

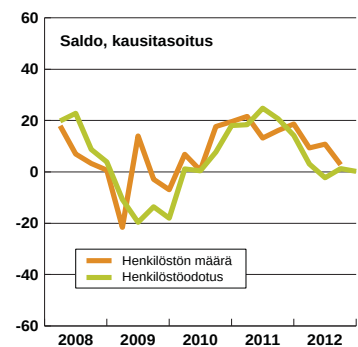
Suhdanteet

Myynti ja myyntiodotus

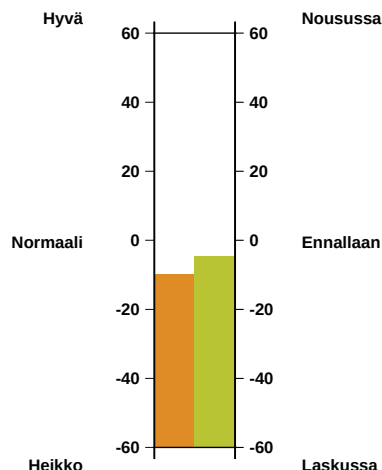

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Suhdannetilanne

Suhdannenäkymät

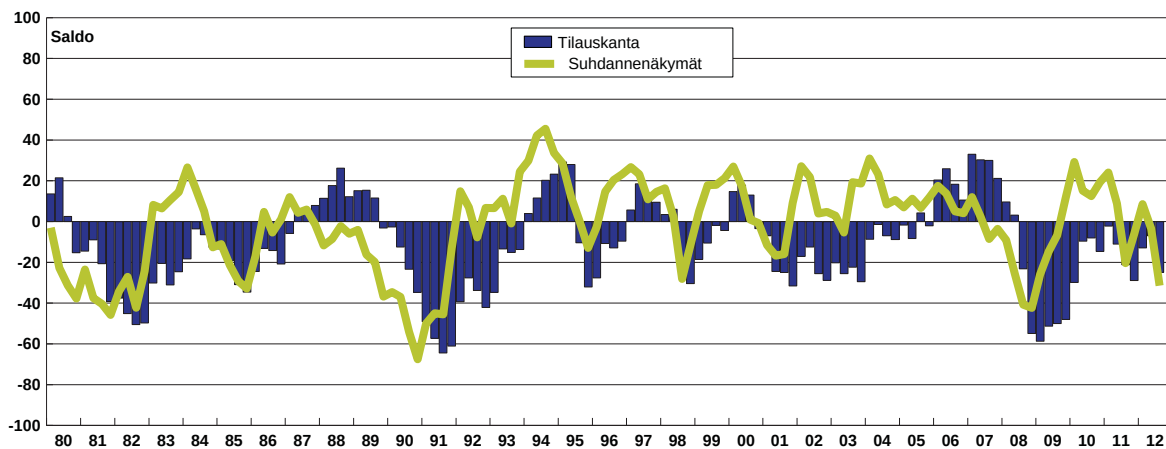

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

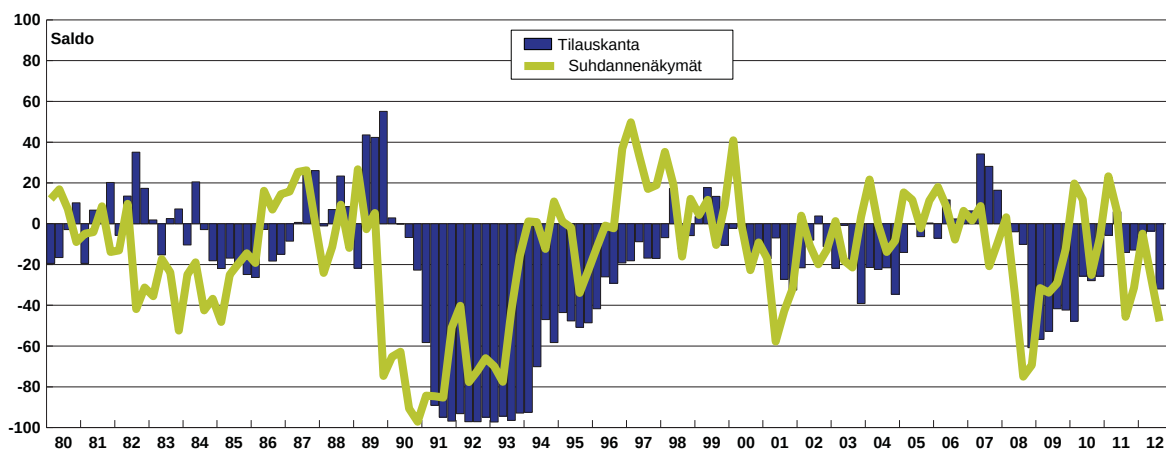
	2011				2012			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myynnin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	38	28	34	14	20	8	4	
Myyntiodotus seuraavalle 3 kk:lle	42	29	26	-1	19	8	9	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	22	16	16	17	10	12	2	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	35	18	8	-2	8	1	-6	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	46	51	46	33	39	40	42	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	38	44	36	23	22	24	26	
puute kapasiteetista	5	0	1	2	0	2	3	
riittämätön kysyntä	11	6	13	13	16	17	18	
muu este	0	3	1	1	2	1	1	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	11	17	4	4	-9	-9	-10	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	31	29	5	8	10	1	-5	

Pitkiä aikasarjoja

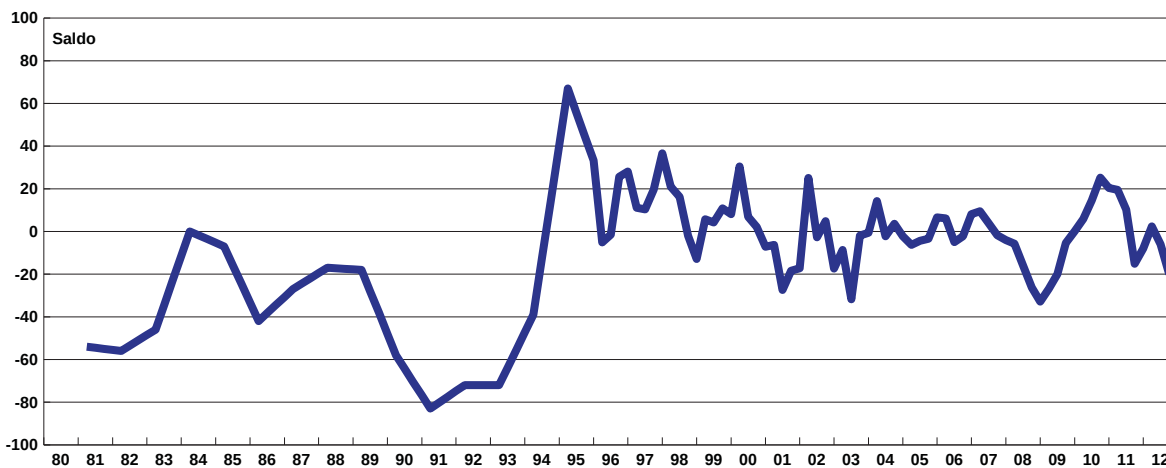
Teollisuuden suhdannenäkymät ja tilauskanta

Rakentamisen suhdannenäkymät ja tilauskanta

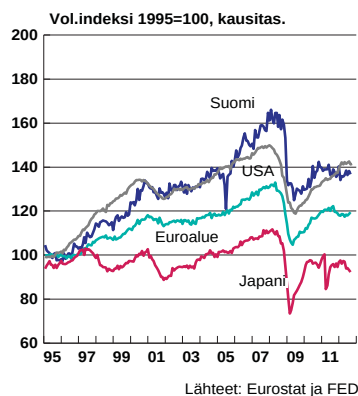

Palvelujen suhdannenäkymät

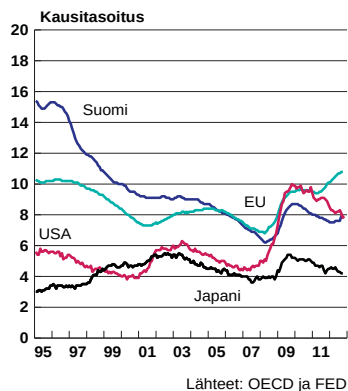

Taustatietoa taloudesta

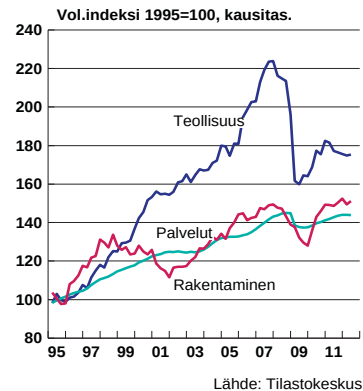
Teollisuustuotannon kehitys

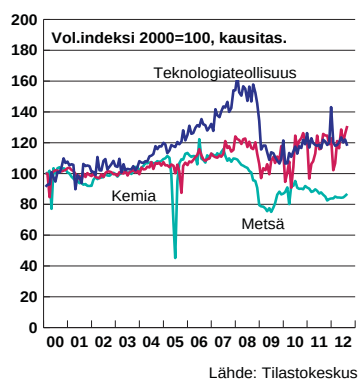
Työttömyysaste, %

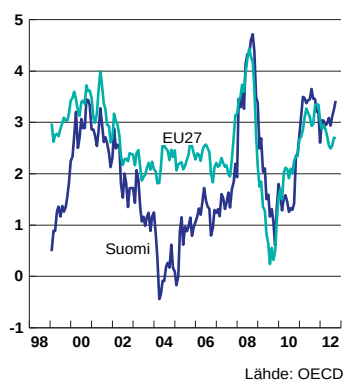
Kokonaistuotanto pääelinkeinoittain

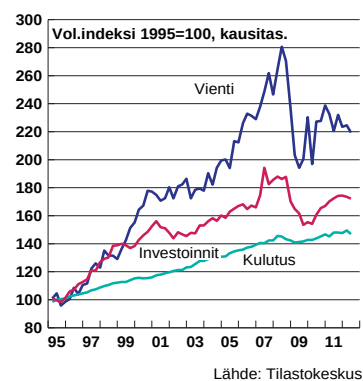
Teollisuustuotanto

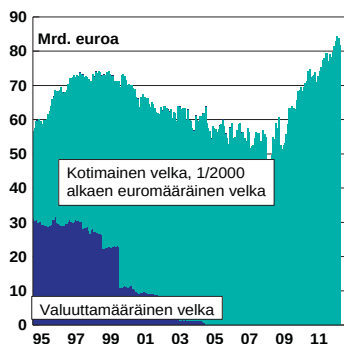
Inflaatio, %

Kysynnän päätekijät

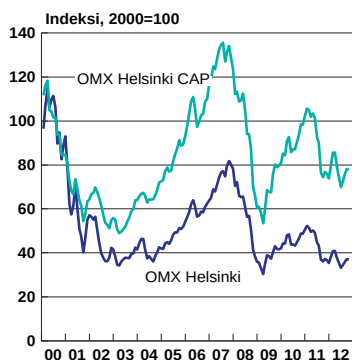

Valtionvelka

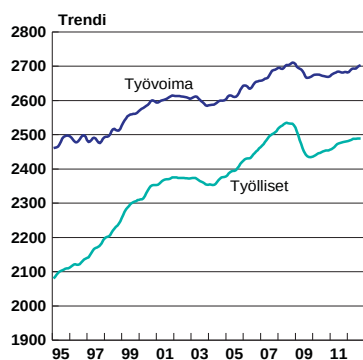
Lähde: Valtiokonttori

Pörssikursseja

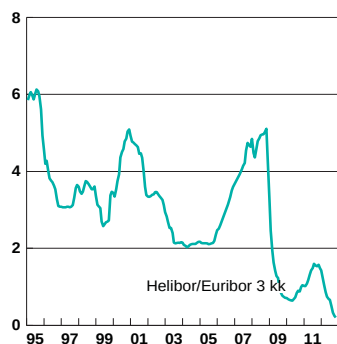
Lähde: OMX Helsinki

Työvoiman kysyntä ja tarjonta

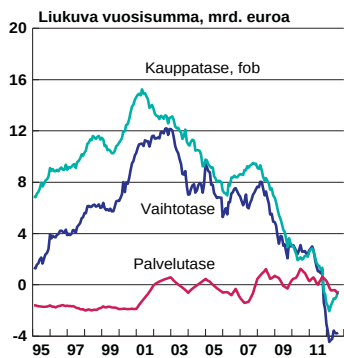
Lähde: Tilastokeskus

Lyhyt markkinakorko, %

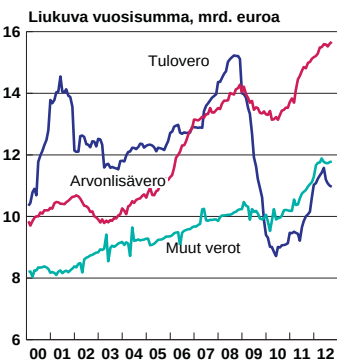
Lähde: Suomen Pankki

Ulkomaankaupan taseet

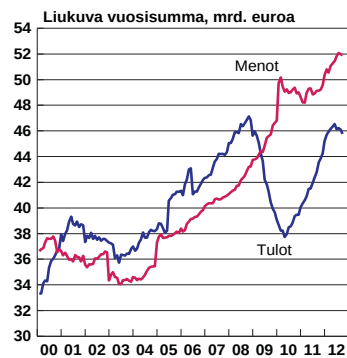
Lähde: Suomen Pankki

Valtion tulovero, ALV ja muut verot

Lähde: Valtiokonttori

Valtiontalouden tulot ja menot

Lähde: Valtiokonttori

Suhdannetiedustelumenetelmä

EK:n Suhdannebarometri

Elinkeinoelämän keskusliitto EK tekee kuukausittain suhdannetiedusteluja koko suomalaiselle elinkeinoelämälle.

Neljä kertaa vuodessa tehdään laajempi tiedustelu, jonka tuloksista julkistetaan **Suhdannebarometri**-julkaisu. Lisäksi kuukausittain julkaistaan suppeampi luottamusindikaattoritiedote.

Teollisuuden suhdannetiedusteluja on tehty Suomessa vuodesta 1966 alkaen. Palvelualoilla ensimmäiset tiedustelut on aloitettu 1980-luvun lopulla, mutta merkittävämpi laajennus tapahtui vasta 2000-luvun puolivälissä.

Tässä julkaisussa on esitetty EK:n uusimman suhdannetiedustelun tulokset koko yksityiseltä sektorilta. Tiedustelu on tehty **lokakuussa 2012**. Siihen on vastannut **972 yritystä**, jotka työllistävät Suomessa **noin 262 000 henkilöä**.

Elokuussa 2010 julkaistavasta tiedustelusta lähtien vastaajayritysten luokitteluksi toimialoille on käytetty uutta TOL 2008 -luokitusta. Muutoksen vaikutus Suhdannebarometrin tuloksiin on kuitenkin varsin pieni.

Teollisuuden, rakentamisen sekä joidenkin palvelualojen historiatiedot on kerätty TT:n aiemmassa Suhdannebarometrissa. Valtaosa palvelualojen aikasarjatiedostoista on PT:n suhdannetiedustelusta. Tiedustelumenetelmän muutoksen vuoksi palvelualojen aiemmat tiedot eivät ole kaikilta osin täysin vertailukelpoisia uusimpien havaintojen kanssa.

EK:n Suhdannebarometri on **osa Euroopan komission suhdannekyselyjärjestelmää**. Järjestelmään osallistuvat organisaatiot tekevät yhdenmukaisia tiedusteluja kaikissa EU-maissa, ja Euroopan komissio osallistuu jäsenmaissa tehtävien tiedustelujen rahoitukseen. Kaikkiaan vastaavanlaisia tiedusteluja tehdään nykyisin yli 50 maassa.

Yleistä suhdannetiedusteluista

Suhdannetiedusteluilla selvitetään yritysjohtajien näkemyksiä taloudellisesta tilanteesta sekä lähitulevaisuutta koskevia odotuksia. Tiedusteluilla etsitään ennen muuta suhdanteiden käännekohtia. Tyypillisesti suhdannetiedustelujen kysymyksillä voidaan kartoittaa talouskehitystä noin puoli vuotta eteenpäin.

Tiedustelujen kysymykset ovat valtaosin laadullisia, ja niissä on

tyypillisesti kolme vastausvaihtoehtoa. Kyselyllä kartoitetaan esimerkiksi sitä, onko vastaajayrityksen tuotanto tai työvoima kasvanut (+), pysynyt ennallaan (=) vai vähentynyt (-). Joitakin muuttujia, kuten tilauskantaa ja varastoja, pyydetään vertaamaan myös normaaliin.

Tulokset painotetaan yrityskoolla

Teollisuudessa yrityskohtaiset vastaukset on painotettu vastaajayrityksen liikevaihdon ja palveluissa henkilökunnan määrällä. Toimialojen keskinäisessä vertailussa painoina on käytetty jalostusarvopainoja. Pienten yritysten aliedustus otokes- sa on korjattu niin, että niiden osuus vastaa todellista osuutta kullakin toimialalla.

Useimmat suuret yritykset vastaavat tiedusteluun toimipaikoittain tai tuotannonaloittain, ei konsernitasolla.

Toimialoittaiset vastaukset esitetään julkaisussa useimmiten ns. **saldolukuina**. Saldoluku on positiivista kehitystä kuvanneiden osuus vähennettynä negatiivista kehitystä kuvanneiden osuudella. Jos esimerkiksi 30 % vastaajista (painotettuna) on vastannut tuotantonsa kasvaneen, 50 % pysyneen ennallaan ja 20 % vähentyneen, saldoluku on 30 – 20 eli +10.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

PL 30 (Eteläranta 10), 00131 Helsinki • Puhelin 09 420 20
Faksi 09 4202 2299 • www.ek.fi

Raportti internetissä:
www.ek.fi

ISSN 0783-3350

Lisätietoja:

Johtava ekonomisti
Penna Urrila
Puh. 09 4202 2606
etunimi.sukunimi@ek.fi

Ekonomisti
Jouko Kangasniemi
Puh. 09 4202 2608
etunimi.sukunimi@ek.fi